Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Гаратамнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 270 (17393) | 1986 оной ноябриин 23, воскресени | Сэн 3 мун.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ОШОХЫНЬ УРДА ТЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Индиин бүлэг журналистнуудтай — Индиин телевидени ба радиогой Пресс траст оф Индиа (ПТИ), Юнайтед ньюс оф Индиа (ЮНИ) агентствануудай түлөөлэгшэдтэй ноябриин 21-дэ уулзажа, албанай хэрэгээр Инди ошохоёо байһантайнь дашарамдуулан, тэдэнэй табиһан асуудалнуудта харюусаба.

Интервью совет болон Индиин телевиденеэр ноябриин 23-да дамжуулагдаха, ноябриин 24-нэй газетэнүүдтэ толилогдохо.

БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ V СЪЕЗД

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска V съезд Улаан-Үдэ Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай ордон соо үсэгэлдэр болошо үнгэрбэ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов оролто үгэ хэлэжэ, съездые нээгээ. КПСС-эй XXVII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй ёһоор, республикын соёл болбосоролой хүдэлмэрилэгшэдэй гол шухала зорилгонууд тухай асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков элидхэл хэбэ.

Буряадай гүрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай артистка, Буряадай АССР-эй арадай артистка, уласхоорондын шангуудай лауреат Б. Шойдагбаева, Яруунын аймагай Нарһатын соёлой байшангай «Яруна» гэжэ ансамблиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Л. М. Черепанова, Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, Буряадай арадай поэт Н. Г. Дамдинов, КПСС-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Буряадай комсомолой шангай лауреат композитор, В. А. Усович, Хэжэнгын районой Хөөрхэ һууринай киномеханик, СССР-эй кинематографиин отличник, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Д. Ш. Доржигутапов, БАМ-ай Буряадай участогай дорпрофсожой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой А. В. Бондарь, арадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. К. Агалов, гүрэнэй ород драматическа театрай ахамад режиссёр, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. А. Бурков, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай директор, Социалис Ажалай Герой К. П. Альцман, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай актёр, Буряадай АССР-эй арадай артист М. Х. Жапхандаев, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн, архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэхэ республиканска бүлгэмэй президиумэй түрүүлэгшэ Д. Г. Степанов, Зэдын районой «Мир» колхозой һаалишан, Ажалай Алдар Солын гурбан шатын орденуудаар шагнагдаһан М. Д. Гармаева, Кабанскын райсоведэй соёлой таһагые даагша, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Л. И. Рюмкина, Хурамхаанай районой Гааргын совхозой директор Г. Б. Шотхоев, Хяагтын районой Хүдэриин сомоной Соведэй түрүүлэгшэ, КСК-гай тусхай соведэй түрүүлэгшэ Д. Д. Тубденова, РСФСР-эй арадай уран зураашан А. В. Казанский, Зүүн Сибириин соёлой институдай ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Татьяна Кочетова, «Буряад үнэн» газетын редактор Р. Б. Гармаев, СССР-эй зургаа дахин чемпион, СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, Олимпийскэ наадanда хабаадаһан, һайн дуранай наадanда илаһан П. К. Яковлев, Мухар-Шэбэрэй нэгдэмэл библиотекын Шаралдайн филиалые даагша М. С. Иванова, СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай Ниитын эрдэмэй институдай директор, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор В. Ц. Найдаков гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

РСФСР-эй Соёлой министерствын түлөөлэгшэ А. С. Орешкина үгэ хэлээ. Мүн КПСС-эй ЦК-гай харюуцалгата хүдэлмэрилэгшэ Ю. Ф. Уткин съездын хүдэлмэридэ хабаадалсажа, делегадуудай асуудалнуудта харюусаһан байна. Нүхэр А. М. Беляков түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэ, олониитэдэ хандаһан Хандалга съездын делегадууд нэгэн дуугаар баталан абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: съездын делегадууд оперо болон баледэй театрай зал соо.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжковой болон Р. Любберсын хоорондохи хөөрэлдөөнүүд Кремль соо дүүрэбэ. Энээнэй тула уласхоорондын хуралдаануудые, мүн хоёр талын холбоо барисаае үргэнөөр хэрэглэжэ, Европын оронуудай хоорондохи хөөрэлдөөнүүдые урда урдынхиһаа улам үргэнөөр үнгэрэгэхэ шухала гэжэ хоёр правительствые толгойлогшонор мэдүүлээ. Нэн түрүүн буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха асуудалнуудаар политическэ үгэеэ ойлголсолгые үргэдхэхэ зорилготойгоор СССР-эй болон Нидерландын хоорондо һанамжануудаа хубаалдалгые эдэбхижүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа хоёр тала батална.

Хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, бүтэмжэтэй һайн, нэгэ нэгэнэйнгээ хараа бодолые һайнаар ойлгохо харгы замуудые бэдэрхэ хүсэлэнтэй байлгын оршон байдалда үнгэрбэ. Тэдэнэй урэ дүнгүүд хоёр талын холбоо барисаанай, хани харилсаанай шэнэ асуудалнуудые элирүүлхэ ёһотой.

Совет-нидерландын документнүүдтэ гар табигдаба.

СССР-эй ба Нидерландын хоорондохи экономическа промышленна, техническэ харилсаае хүгжөөлгын удаан болзорой программада, мүн СССР-эй Госагропромой болон Нидерландын Хүдөө ажахын ба загаһа барилгын министерствын хоорондо агропромышленна комплексын асуудалаар харилсаа холбооё хүгжөөлгын удаан болзорой программада Н. И. Рыжков, Р. Любберс гараа табиба.

Экономическа, промышленна ба техническэ харилсаае хүгжөөхэ тухай СССР-эй болон Нидерландын хоорондохи 1975 оной июлиин 15-най хэлсээнэй протоколдо, СССР-эй ба Нидерландын правительствануудай хоорондо дабхар налог татабари ашахагүй тухай конвенцидэ мүн лэ гар табигдаа.

СССР-тэ ЕРЭБЭ

Бенинэй Арадай революциин партиин ЦК-гай Түрүүлэгшэ, Бенинэй Арадай Республикын Президент ба правительствые толгойлогшо Матье Кереку КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон Совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр ноябриин 21-дэ Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ Бенинэй хүтэлбэрилэгшые угтаа.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

Арбан хоёрдохи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ороной-мнай түсэб болон бюджет хуулинууд болгогдожо, баталагдан абтаба. СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хэблэлэй түбтэ байдаг корреспондентнүүд СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ сесси дээрэ баталагдан абтаһан документнүүдээр ехэтэ һонирхоһон байгаа. Сессиин хүдэлмэриин дүнгүүдтэ зорюулагдажа, ноябриин 21-дэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференцидэ тэдэнэр хабаадаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. В. Талызин журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ, табан жэлэй хоердохи жэлэй түсэб тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. КПСС-эй XXVII съездын хараа шугамтай зохилдуулан, экономикодо, общество дотор бэелүүлэгдэжэ байһан шэнэдхэн хубилгалгануудтухай онсо анхаралаа хандуулаа.

Түсэбэй социальна асуудалнуудта тогтоходоо, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэдэ, худалдалгада, хүн зоной ажаһуудал хангалгые һайжаруулгада, социально-соёлой һалбариин материальна баазые бэхижүүлгэдэ хабаатай комплексно социальна бүлэг түрүүшынхеэ зохёогдоо гэжэ Н. В. Талызин журналистнуудта мэдээсэбэ.

Пресс-конференциин түгэсхэлдэ Н. В. Талызин болон СССР-эй финансын министр Б. И. Гостев, Ажалай ба социальна асуудалнуудай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ И. И. Гладкий журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба.

НИИТЫН ЭРДЭМЭЙ СЕКТОР

Арбан хоёр миллионһоо дээшэ эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд, колхознигууд, студентнэр ороной эрдэм-техникын бүлгэмүүдэй гэшүүд болодог юм. Ниитын лабораторинууд болон шэнжэлэлгын институдууд, экономическа шэнжэлэлгын бюронууд ба проектно-конструкторска подразделенинүүд тэдэнэй мэдэлдэ үгтэнхэй. Экономикые эршэдхэн хүгжөөлгэдэ эрдэм ухаанай ниитын секторэй оруулдаг хубитые хайшан гэжэ арьбадхалтайб? НТО-гой бүхэсоюзна соведэй ноябриин 21-дэ Москвада болоһон пленум энэ асуудалда зорюулагдаһан байгаа.

Предприятинуудые хүтэлбэрилгэдэ, илангаяа эрдэм-техникын дэбжэлтэдэ тэдэнэй бодотоор хабаадаха аргатай байһаниинь мүнөө мэргэжэлтэдэй болон новаторнуудай зохёохы эдэбхи үүсхэлые хүгжөөлгэдэ эгээл ехээр нүлөөлнэ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Жэшээнь, Воронежско вагон-заһабарилгын заводой НТО-гой совет мэргэжэлтэдэй зохёохы бүлэгүүдые байгуулжа, эрдэм, техникын ба түрүү дүй дуршэлэй туйлалтануудые хэрэглэлгэтэйгээр заводые һэльбэн шэнэлэлгын проект зохёоһон байна. Түлөөһэгүйгөөр зохёогдоһон энэ проект предприятиие һэльбэн шэнэлэлгые хоёр дахин түргэдхөө. Энэ жэлдэ вагонуудые заһабарилгын хэмжээн 50 процентээр дээшэлхэ юм.

Продукциин техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, түрүү технологинуудые нэбтэрүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн хүдэлмэриие эрдэм ухаанай ба инженернэ бодолой талаар хангалгада НТО-гой цеховэ эхин эмхинүүдэй ажал ябуулгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ пленум тоолобо.

(ТАСС).

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 2000 КИЛОГРАММҺАА БАГА БЭШЭ ҺҮ ҺААХЫН ТҮЛӨӨ!

РЕСПУБЛИКЫН АЖАХЫНУУДТА ҺҮНЭЙ ХЭР ҺААГДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ.

1986 оной ноябриин 20-ной мэдээн

(һаагдаһан һүн килограммаар)

Районууд	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн: Жэлэй эхинһээ	Урдахи арбан хоногто (сүүдхэдэ)	Һүүлшын арбан хоногто	Дээшэлһэн, доошолһониинь (+)(—)
Хойто-Байгалай	2177	4,5	4,6	+0,1
Кабанскын	2181	4,1	4,1	—
Ивалгын	2065	5,3	4,6	−0,7
Мухар-Шэбэрэй	2000	4,5	4,4	−0,1
Прибайкалиин	1904	3,5	3,5	—
Хориин	1867	3,5	3,5	—
Сэлэнгын	1883	3,3	3,0	−0,3
Бэшүүрэй	1857	3,9	3,5	−0,4
Түнхэнэй	1819	3,3	3,7	+0,4
Загарайн	1810	3,4	3,5	+0,1
Зэдын	1796	4,3	4,5	−0,2
Тарбагатайн	1682	4,7	4,8	+0,1
Хяагтын	1685	3,4	3,4	—
Яруунын	1612	3,3	2,8	−0,5
Хурамхаанай	1590	3,1	2,9	−0,2
Баргажанай	1578	2,6	2,7	−0,1
Захааминай	1563	3,2	3,1	−0,1
Баунтын	1466	2,1	2,6	+0,5
Хэжэнгын	1400	2,7	2,9	+0,2
Ахын	760	2,7	2,4	−0,3
Республика	1797	3,7	3,6	−0,1

Байгша ондо республика соо түрүүшынхиеэ иимэ хэмжээндэ хүрэхын түлөө ажахы, фермын һаалишан бүхэнэй дунда энэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэгдэһэн социалис мүрысөөнэй ябасын үшөө нэгэ арбан хоног үнгэрбэ.

Ноябриин 20 болотор баясама үрэ дүн туйлагдаа гэхын аргагүй. Олонхи ажахынуудта һүн һаали доошолһоор. Хэрбээ ноябрь һарын эхин арбан хоногто бүхыдөө 33 мянган центнер һүн абтаһан һаа, хоёрдохи арбан хоногтонь 32 мянга бага үлүүтэй центнер гэхэ гү, али 900 гаран центнерээр бага һүн һаагдаба.

Һүүлэй 10 хоногой туршада һүн һаали бүхыдөө аяар 4 мянган центнерээр доошолһон байна. Олонхи районуудта үнгэрһэн арбан хоногто һүн һаалиин ехээр доошолхонь зарим тэды бага болоо. Жэшээнь, Бэшүүрэй районой ажахынууд урдахи арбан хоног соо 2480 центнер һүн һааһан һаа, һүүлэй арбан хоногто тэрэнээ 2196 центнер хүрэтэр доошолуулаа. Энээнһээ урагша муу бэшэ тоотой ябаһан Ивалгын район һүн үйлэдбэрилгээ аяар 300 центнерээр бага болгожо, урда арбан хоногто үнеэн бүриһөө 5,3 килограмм һүн һаажа байһанаа, мүнөө тэрэнээ аяар 700 граммаар хорооожорхёо. Захааминай, Сэлэнгын районуудай ажахынууд һүн һааляа доошолуулжал байна.

Зэдын районой колхоз, совхозууд урда тээхи энэ үеынхиһөө 102 центнерээр ехэ һүн абаа. Тарбагатайн, Түнхэнэй, Баунтын, Баргажанай, Прибайкалиин, Хэжэнгын районууд һүн һаалингаа доошололгые тогтоожо, тэрэнээ багаханаар-шье нэмээжэ захалһаниинь һайшаалтай.

Үнеэдэй һүн шэмые үшөөл һэйса дээшэлүүлхын түлөө бүхы шухала хэмжээ абаха, социалис мүрысөөнэй эршэ дэдисые эрид шангадхаха, һаалиин малай харууһа, тэжээлые улам һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Олонхи ажахынуудта үнеэдэй, гунжадай тугаллажа эхилээд, үбһэ тэжээлэй хаа хаанагүй элбэг байһан үедэ үнеэн бүриһөө үдэрэй миил 3,6—3,7 килограмм һүн һааха гээшэ тон бага. Энээниие эгээл доогуур абабал, 4,5—5 килограммда, зарим түрүү фермэ, комплекснуудта 6,5—7, 8-шье килограммда хүргэхэ шухала байна бшуу.

Жэлэй дүүрэтэр оройдоол һара 10 хоног үлэбэ. Энэ үе соо үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 200 үлүүтэйхэн килограмм һүн абажа шадаа һаа, 2000 килограммай дабаанай гаталагдахань лабтай. Тиимэ арга боломжошье бии.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ

Республикын Верховно Соведэй Транспортын бэ хэлхээ холбооной талаар саг үргэлжын комиссиин ээлжээтэ заседани болошо. эрхэтэдтэ бии байһан автотранспортна хэрэгсэлнүүдые заһабарилгые, техническэ талаарнь хангалгые саашадань нарижуулан һайжаруулха хүдэлмэри тухай «Бурятавтотранс» гэжэ территориальна нэгэдэлэй автомобильнуудые техническэ талаарнь хангалгын станциин директор А. К. Тапхасовай, «АвтоВАЗтехобслуживание» гэжэ нэгэдэлэй Буряадай республиканска түбэй директор А. К. Колбиной хэһэн тоосоонуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Мүнөө республикымнай хүн зон үмсэдөө 48,5 мянга гаран автомобильтай юм. Жэлһээ жэлдэ эдэнэй тоо нилээд үргэдэжэ байна. Ушар иимэһээ олон автомобильнууд заһабарилагдаха, зохихо техническэ хангалгада хабаадуулагдаха ёһотой. Гэбэшье шалгалта болон зүбшэн хэлсэлгын харуулһанай ёһоор, автосервисэй предприятинууд мүнөө дээрээ урдань табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлжэ шаданагүй. Илангаяа республикын хүдөө нютагуудта предприятинуудай материально-техническэ баазын һула байһан ушар иимэ байдалай гол шалтагаан болоно. Мүнөө техническэ хангалгын хоёр станци оройдоол 21 хүдэлмэриин постын хүсэтэй юм. Олохон ушарта нормативно-техническэ гол документнүүдые хазагайруулжа, хэмжэлгын шухала хэрэгсэлнүүдые, технологическа түхеэрэлгэнүүдые ашаглангүй, автомобильнуудые заһабарилдаг, техническэ талаарнь хангадаг байна. Мэргэжэлтэдэй дунда мүртэй хүдэлмэри ябуулагданагүй, энээнһээ уламжалан ажалһаа гараха, орохо ушар үшөөл ехэ байһаар. Эндэ хүдэлдэг хүнүүдэй ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдалые, социалис мүрысөө эмхидхэлгые эрид һайжаруулха эрилтэ табина.

Автосервисэй предприятинуудай хүдэлмэридэ ушаржа байһан дутуу дундануудые усадхаха, тэдэнэй материально-техническэ баазые хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ талаар бодото хэмжээнүүд комиссиин баталан абаһан шиидхэбэри соо тодорхойлогдоо.

Урда тээнь абтаһан шиидхэбэриие хиналта болгожо, клиентурын түсэбые бэелүүлхэ ба поезднуудые ашаглалгые һайжаруулха хүдэлмэри тухай Улаан-Үдын түмэр замай отделениин начальнигай уялгые гүйсэдхэгшэ В. Д. Кутузовай тоосоон комиссиин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаритай зохилдуулан, Саг үргэлжын комисси 1986 ондо түмэр замай Улаан-Үдын отделениин, «Бурятавтотранс» нэгэдэлэй, Улаан-Үдын авиапредприятиин, хэлхээ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин хүдэлмэриин даб дээрэхи дүнгүүдые, 1987 ондо эдэ һалбаринуудые экономическа ба социальна талаарнь хүгжөөлгын түсэбүүдэй проектнүүдые хаража үзэһэн байна. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол баталагдан абтаа.

РЕСПУБЛИКЫН МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй заседани болошо үнгэрбэ.

Президиумэй ээлжээтэ заседани дээрэ нэн түрүүн СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадуудта һунгагшадай үгэһэн захяануудай хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал хаража үзэгдэбэ. Тус асуудалаар республикын Госстройн түрүүлэгшэ С. Л. Ошоров элидхэл хээ.

СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй һунгалтын үедэ депутадуудта 759 захяа үгтэһэн байна. Тэдэнэй ехэнхинь совет болон ажахын органуудай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулгада, гэр байрын, соёлой-ажаһуудалай ба коммунальна барилга хүгжөөлгэдэ болон хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хангалгын бусад асуудалнуудта хабаатай байгаа. Ехэнхи захяанууд шэнжэлэгдэн согсологдонхой, гүйсэдхэхэ болзорнууд тодорхойлогдонхой юм.

Гэбэшье олохон захяанууд республикын экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүд дотор оруулагдаагүй, тиимэһээ хэзээ бэелүүлэгдэхэнь үшөөл мэдэгдээгүй. Республикын Госплан эдэ захяануудые нарин нягтаар хаража үзөөгүй байха юм. Зарим министерствэнүүд, албан зургаанууд, нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала асуудалда анхарал багаар табина. Элүүрые хамгаалгын, Нютагай промышленностиин министерствэнүүд, Госагропром, «Бурятавтотранс», «Бурятавтодор», «Байкалрыбпром» нэгэдэлнүүд болон бусад эмхинүүд һунгагшадай захяануудые дүүргэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана гэжэ Министрнүүдэй Совет тэмдэглээ.

Олониитэдэ, һунгагшадта энэ талаар хэгдэжэ байгаа хүдэлмэри тухай саг үргэлжэ мэдээсэгдэнэгүй, депутадуудта дуулгагданагүй. Тус асуудалаар ажалшадай урда тоосоон үсөөн хэгдэнэ.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха, депутадуудта үгтэһэн захяануудые заатагүй дүүргэхэ, тэрэниие үдэр бүриин хиналтада байлгаха, хүн зоной урда тоосоо эмхидхэхэ талаар бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые абахыень министерствэнүүд, албан зургаанууд ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэдые, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

«Социалис зөөри хулгайлха, ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха тушаа парти болон правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар арадай депутадуудай Яруунын райсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай» асуудал удаань зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар Яруунын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. Ц. Цыдыповэй тоосоото элидхэл шагнагдаһан байна.

Энэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдабашье, районой ажахынууд, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудта гүрэнэй зөөри үрихэ, хулгайлха, продукци, түүхэй эд болон материал гутааха, гээлтэдэ оруулха ушарнууд, бусад ээн буса ябадалнууд олоор үзэгдэнэ гэжэ Министрнүүдэй Совет онсолон тэмдэглэбэ. Эдэ бүгэдэнһөө боложо һүүлэй жэл хахадай туршада бүхыдөө район дотор 6651,9 мянган түхэригэй, тэрэ тоодо агропромышленна нэгэдэлэй талаар 5379,9 мянган түхэригэй хохидол ушаруулагдаһан байна. Илангаяа колхоз, совхозууд адууһа малай гарзалалга, түөрилгэ болон хулгайлалгаһаа тон ехэ хохидолдо ороно. Малай тоо толгой бүридхэлгэ һулаар табигданхай. Хэрбээ 1984 ондо 108 толгой эбэртэ бодо мал үгы болоһон байгаа һаа, 1985 ондо — аяар 253 толгой олдоогүй. Иимэ ушарнууд Нарһатын, «Юбилейный» совхозуудта олоор үзэгдэнэ.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта ниитын зөөри үбэршэлхэ, дутааха ябадал үзэгдэһөөр. Жэл хахад соо 23,7 мянган түхэригэй эд бараан хулгайда ороһон байна бшуу. Эд хэрэгсэлнүүдэй үнэ сэн нэмэхэ, худалдан абагшадые мэхэлхэ ушарнууд олон зандаа. Арадай гэгээрэлэй таһагта 39 мянган түхэриг хулгайлагдаһан байна.

Районой ажахынуудай, предприяти болон организацинуудай шанар муутай продукци гаргаһанһаа, тэрэнээ муудхаажа һалгаһанһаа боложо, нилээд ехэ гарза хохидол ушаруулагдана. Жэшээнь, райпотребсоюзай эмхинүүдтэ аяар 38 мянган түхэригэй эд зөөри хэрэглэлгэһээ гаргагдаһан байха юм. Түүхэй эд, материал болон бусад зүйлнүүдые үлүүсэ гаргашалха, гээхэ ябадал үзэгдэһөөр. Ажахынуудай үбһэ тэжээл дээрэ үмсын олон тоото мал байлгагдана, харин тэжээлэй түлөө түлбэри гүйсэд абтанагүй. Ажахынуудай трактор, машина үмсын хэрэгтэ ашаглаха ябадалда эсэс табигдаагүй байһаар.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, хуули сахиха зургаанууд социалис зөөри аршалан хамгаалха, гэмтэниие элирүүлхэ, харюусалгада хабаадуулха талаар бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые абанагүй, эрилтээ шангадханагүй гэжэ тэмдэглэгдээ.

Иимэ ехэ дутуу дундануудай түлөө, тус асуудалаар тодорхой, залан сэхэ хэмжээнүүдые абаагүй байһанайнь түлөө Яруунын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. Ц. Цыдыповтэ донгодолго соносхогдожо, заагдаһан дутуу дундануудые дары түргэн усадхаха хэмжээнүүдые абахыень Министрнүүдэй Соведэй Президиум тэрэниие уялгалба.

Заседани дээрэ «Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэ нарижуулха, үйлэдбэриин хүсэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр ашаглаха ябадалаа һайжаруулха талаар хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой дирекциин эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай» асуудал зүбшэгдэбэ. Тус асуудалаар заводой директор А. А. Модогоевой элидхэл шагнаад, олон тоото дутуу дундануудые зааажа, тэдэниие ойрын болзор соо усадхаха, заводоо дары түргэн гүйсэд хүсэндэнь ашагладаг болохо хэмжээнүүдые абахыень уялгаһан байна.

«Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалидуудай болон дайнда унаһан сэрэгшэдэй бүлэнүүдэй гэр байрын эрхэ байдалые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1985 оной мартын 5-най тогтоолые арадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой хэр дүүргэжэ байһан тухай» асуудал Президиум зүбшэн хэлсээ. Энэ асуудалаар горгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. К. Агалов элидхэл хээ.

Президиумэй заседаниие республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов хүтэлбэрилжэ, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ЭРШЫЕНЬ ХУРДАДХАХА, ШАНАРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА

Барилгын болон барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай областной комитедэй тоосоото-һунгалтын XVII конференци КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшан соо болоҗо үнгэрбэ. Тус профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ Ю. А. Бартенев тоосоото элидхэл хэһэн байха юм.

— Тоосоото үе соо профсоюзай обком, барилгын эмхинүүдэй профкомууд хүдэлмэришэдэй үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал тогтоохо, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хүнүүдэй ажаллаха, ажаһууха эрхэ байдалые һайжаруулха талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Юуб гэхэдэ, эдэ бүгэдэ асуудалнуудые зүбөөр, богони болзорто шиидхэбэл, коллективүүдэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, гаргадаг продукциин болон барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха арга олгогдохо ушартай. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Главбурятстройн барилгашад байгша оной 9 һарын турщада, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээе генподрядай талаар—23,4 процентээр, өөһэдын хүсөөр хэхэ хүдэлмэриин талаар—22,7 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Гэбэшье Главбурятстрой барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 85,7 процент, өөһэдын хүсөөр хэхэ хүдэлмэриин даабариие 88,7 процент дүүргээ. Мүн гэр байра ашаглалгада тушааха түсэб орой дуул 86,2 процент бэелүүлжэ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһээ 10 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра дутуу тушаагаа. Тиигэжэ байгша оной юһэн һарын түсэб Главбурятстрой дүүргэбэгүй. «Жилгражданстрой» трестын, гэр барилгын комбинадай, 162-дохи ПМК-гай, «Спецстроймеханизаци» трестын 2-доһи СМУ-гай коллективүүд мүнөөдэрэй эрилтэдэ хүрэмөөр хүдэлнэгүй. Эдэ предприятинуудай дүнгүүдые харабал, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ доогуур байха. Главбурятстройн промышленностиин онсолон харабал, «Буржелезобетон» нэгэдэл байгша оной арбан һарын даабариие сүм бэелүүлжэ шадаа.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай оронойбүхы ажалшадта хандаһан Хандалга коллектив бүхэндэ зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. «Жилгражданстрой» трестын 7-дохи СМУ-гай Литвинцевагай бригада [illegible] 4,5 жэлэй турщада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа һэн. Энэ үүсхэлые трестын 8 бригада дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялганууд абаа. 4-дэхи СМУ-гай В. А. Находкиной, 7-дохи СМУ-гай В. К. Рубцовой бригаданууд [illegible] Мүнөө тэдэнэр ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа байнхай.

Улаан-Үдын шэлэй заводой коллектив [illegible] 500 мянган түхэригэй продукци худалдаха уялга абаа һэн. Главбурятстройн автобазын коллектив Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулагдадаг Улаан тугаар шагнагдаа. Гэбэшье зарим трест, нэгэдэл болон предприятинуудта социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар дутуу дунданууд дайралдана. Зарим коллективүүд арга боломжоёо һайнаар тооложо үзэнгүй, ёһын тэдыдэ үндэр уялгануудые абана. Эдэ уялганууд эхэнхидээ конторо соо бэшэгдэжэ, бригадын гэшүүд тэрээндэ гараа табидаг байна бшуу. Барилгын зарим эмхинүүдтэ мүрысөөнэй дүнгүүд сег соогоо согсологдоногүй, олондо мэдээжэ болгогдоногүй. Эдэ дутагдалнуудые дары усадхажа, ерэхэ жэлэй уялгануудые абахын тула ажалша коллективүүд, предприятинуудай ахамад мэргэжэлтэд мүнөө бүхы нөөсэ, арга боломжонуудаа тодорхойложо эхилхэ ёһотой болоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхын тула ажал эмхидхэлгын түрүү онол арганууды үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Главбурятстройн бүхы бригадануудай 28 процент бригадна подрядай гуримаар ажаллана. Түсэбэй ёһоор эдэ коллективүүд 26 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ ёһотой һаа, бодото дээрээ 26,5 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэһэн байна. Главкын промышленностиин 46 бригадын 21 коллектив түрүү гуримаар хүдэлжэ байнхай. Һалбариин автотранспортда бүхыдөө 28 бригада эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй 9-ниинь бригадна подрядай гуримаар ажаллажа, үндэр дүнгүүдые түйлана. Бригадануудай бага гаргашатайгаар үндэр дүнгүүдые түйлахын тула 6 коллективэй бүридэлдэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд оруулагдаа. Саашадаа энэ түрүү гуримые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Кадрнуудые бэлдэхэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Байгша оной турщада Главбурятстрой 1600 хүниие барилгашанай мэргэжэлдэ һургаха түсэбтэй. Мүнөө дээрээ 1540 хүниие һургажа, барилгада эльгээнхэй. Мүн 850 хүн хоорондоо харилсаата хэдэн мэргэжэл шудалһан, 1359 хүн мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байха юм.

Ажалай журам шангадхалга, хүдэлмэриин сэгые гүйсэд дүүргэнээр хэрэглэлгэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулгада ехэ нүлөө үзүүлдэг. Ажалай журам, ниитын гурим хазагайруулһан хүнүүдэй нэрэ тусхай самбарта бэшэгдэжэ, юлондо мэдээжэ болгогдоно. Профкомууд ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, ажалай [illegible]

[illegible] Тоосоото хугасаа соо энэ талаар 3757 мянган түхэриг ашаглагдаһан байха юм. Гэбэшье үйлэдбэри дээрэ [illegible] «Жилгражданстрой», «Спецстроймеханизаци» трестнүүдтэ, автобазада гэнэ усалда орохо ушарнууд иланғаяа юлоор үзэгдэдэг юм. Байгша ондошье эдэ предприятинуудта иимэ ушарнууд үсөөрнэгүй. Тиимэһээ профкомууд предприятинуудай захиргаантай, тусхай албантай хүдэлмэришэдэй ажаллаха эрхэ байдалые һайжаруулха, үйлэдбэри дээрэ гэнэ усалай гараха ушарнуудые доошолуулха талаар зохихо хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, саг үргэлжэ һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулха ёһотой гэжэ элидхэлшэ онсо тэмдэглээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ клубууд, библиотекэнүүд, спортын залнууд болон байшангууд хүдэлмэрээ эдэбхижүүлээ. «Барилгашан» гэжэ клубай, шэлэй заводой соёлой байшанай хүдэлмэрилэгшэд һонирхолтой элдэб янзын хэмжээ ябуулганууды үнгэргэдэг болоо. Байгша ондо барилгашадай зунай спартакиада түрүүшынхээ үнгэргэгдөө. Эндэ олон зон хабаадаһан байна. Саашадаа иимэ спартакиада жэл бүри үнгэргэгдэдэг болохо.

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ Ю. А. Бартенев байгша оной түсэбые сүм дүүргэхын, сагсоонь объектнүүдые ашаглалгада тушаахын тула профсоюзна комитедүүд хамаг нөөсэнүүдые, коллективүүдэй хүсэ шадалые элсүүлхэ ёһотой гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ 12 хүн хабаадаа.

28-дахи ПМК-гай штукатур-шэрдэгшэ Н. К. Калашникова үгэ хэлэхэдээ, Түгнын шулуун нүүрһэнэй уурхай тушаа бага, ехэ тогтоолнуудай олоор абтабашье, барилга удаанаар хэгдэнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Байгша оной 10 һарын түсэб 75 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Гэр байрын, социально-соёлой ба ажаһуудалай объектнүүд удаанаар баригдана. Түсхоной магазинда эдеэ хоолой зүйлнүүд тон хомор байна. Энэ шухала барилга дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажаллаха, ажаһууха эрхэ байдалые эрид һайжаруулхаар болоо.

Улаан-Үдын 7-дохи СПТУ-гай багша Н. В. Васильева залуу барилгашадые һурган бэлдэхэ асуудалда анхаралаа хандуулба. Училищи базова предприятитаяа — гэр барилгын комбинадтай хэлсээ баталаа. Хэлсээнэй ёһоор, училищи барилгашадые һургаха, 250 хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ёһотой. Комбинадайхид һурагшадай практикаяа гараха эрхэ байдал байгуулха болоно. Байгша оной эхинһээ 160 һурагшадые комбинадта эльгээжэ, хэлсээгээ али болохоор дүүргэхые оролдонобди. Харин комбинадайхид хэлсээгээ бэелүүлнэгүй. Училищиин байшан заһабарилхада хэрэгтэй барилгын материал тэдэнэр үгэнэгүй. Найман жэлэй турщада манай хүдэлмэрилэгшэдые гэр байраар хангана гүй. Гансал жэлэй эсэс багаар, ашаглалгада тушааха объектнүүдтэ барилгын бог шоройһоо сэбэрлэхэ болоходоо, бидэниие һанадаг юм.

— Һүүлэй үедэ соёлой байшанай хүдэлмэрилэгшэд үдэр бүхэндэ шахуу эдэбын үдэ[illegible]

«Жилгражданстрой» трестын профкомой түрүүлэгшэ В. С. Панфилова, [illegible] заводой профкомой түрүүлэгшэ И. С. Чирков, 7-дохи СМУ-гай штукатур-шэрдэгшэ Е. Л. Горшкова, гэр барилгын комбинадай бригадир К. Н. Лисичников, Главбурятстройн [illegible] С. П. Берескин, автобазын бригадир А. Н. Шитиков, Загорскын ханын материалнуудай заводой бригадир А. Н. Кузнецов, «Спецстроймеханизаци» трестын 1-дэхи УМС-эй хүдэлмэрилэгшэ И. Д. Чумак гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Конференцидэ хүдэлмэрилэгшэдэй КПСС-эй обкомой секретарь Ф. В. Ходаковский, Буряадай АССР-эй профсоюзуудай Советэй секретарь Л. Л. Болдонов хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Эмхидхэлэй пленум болоно, шэнээр һунгагдаһан профсоюзай обкомой түрүүлэгшээр В. П. Сенотрусов һунгагдаба.

Д. АМОГОЛОНОВ,
манай корр.

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭГШЭД

ТҮГЭС ЭРМЭЛЗЭЛ

Сотниковой шубуунай фабрикын хүдэлмэрилэгшэ Павел Георгиевич Акулов арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаба.

Павел Георгиевич тус предприятида арбан найман жэлэй турщада ажаллажа байһан намтартай. Өөрөө энэл Сотниково һууринда түрэһэн. Гэртэхиниинь ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятида ажалладаг байһан юм. Тиимэһээ Павел үшөө 14 наһатайдаа үйлэдбэриин энэ коллективэй һэеы гутал дарадаг цехтэ хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Хэнэйшье мэдэһээр, залуу хүбүүндэ эндэ ажаллахань нилээд хүндэ үшөөр байгша һэн. Гэбэшье хүбүүн бэрхэшээлнүүдһээ сухарингүй найман жэлэй турщада хүдэлжэ, мэргэжэлэйнгээ оньһонуудые тааһан, дүршэл шадабаритай болоһон тула магтаалда хүртэһэн байдаг. Юуб гэхэдэ, тэрэ эдэ жэлнүүдтэ тус цехтэ ажалладаг хүдэлмэришэдэй мэргэжэлдэ һураһан юм. Тэд Павел Георгиевич шубуунай фабрикада хүдэлхэ гэжэ шиидэһэн байна. Гүрүүн хүдэлһэн газарыень дурдаһан ушарнай гэхэдэ, П. Г. Акулов бага һаа хойшо ямаршье ажалда хүдэлхэдөө, даажа абаһан хэрэгтээ үнэн зүрхэнһөө, оролдосотойгоор хандадаг байһыень гэршэлнэ бшуу. Энэ хадаа амжалтануудайнь гол үндэһэн болоно ха юм. Эдэ мүрнүүдые бэшэжэ байхадаа, хөөрэлдөөнэй үедэ «ажалша бүлэдэ түрэһэн байнаб» гээд хэлэһыень дахяад ухаандаа оруулнаб. Үнэхөөрөө, «хүн болохо бага һаа» гэжэ дэмы хэлэдэггүй гээшэ ха.

Саашань хөөрөөгөө һабагшатуулхын тулада түйлалтынь нэгэ баримта дурдая. Нүхэр Акуловай хүтэлбэрилжэ байһан звеногой коллектив үнгэрһэн табан жэлэй турщада жэлдээ тахяа бүхэнһөө 250 үндэгэ абаһан байна. Энэмнай республикын «Птицепром» трестын шубуушадай дунда эгээн эрхим үрэ дүн болоно.

Хайшан гэжэ иимэ үрэ дүнгүүдые түйлаһан тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гуйһан байнаб.

— Бүхы юумэмнай хүнһээл дулдыдана ха юм. Тиимэһээ амжалтамнай хүн бүхэнэй шадабариһаа, оролдолгоһоо бүридэнэ гээшэ. Звено доторнай эбтэй зетэй ажалай эрхэ байдал тогтоогдонхой. Хүн бүхэн нүхэрөө хэзээдэшье һэлгэжэ шадаха, ажалай журам эбдэхэ ушар гарадаггүй, — гэжэ П. Г. Акулов хөөрэнэ.

Звенодонь зургаан хүн хүдэлдэг гэжэ хэлэгдээ һэн. Тэдэнэй 3-ниинь шубуушан-оператор, нүгөөдүүлынь слесарь-операторнууд гээд мэргэжэлэйнгээ талаар хубаардаг. Тэдэнэр бултадаа фабрикада үнинһөө хойшо хүдэлнэ. Тиимэһээ Павел Георгиевичой удааридадаг багахан коллективэй бүхы гэшүүд ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ хүдэлмэришэд болоно.

Шубуушанай ажал гол түлэб оньһожоруулагданхайшье һаа, эндэ хүдэлхэнь хүнгэн бэшэ юм. Зүгөөр үйлэдбэринь онсо талатай. Жэшээнь, эдеэ хоол тараадаг гү, али шубуунай аргал нөөжэ байдаг түхеэрэлгын ямар нэгэн оньһоной эбдэрээ гээшэ һаань, тэрэнь бүхы дээрэ зогсоогдохо баатай болоно. Харин тиихэдэ звеногой харууһалдаг тахяануудай тоо аяар 21 мянга гаран болоно. Тэдэниие үдэрэй турщада гурба дахин саг соонь хооллуулха, уһалха хэрэгтэй. Клеткэнүүдыень ходо сэбэр байлгаха зэргэтэй. Нэгэ звеногой харууһалдаг шубуудые хангажа байдаг бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэхын тула 3 километр утатай булад утаһан — трос хэрэгтэй юм. Энэнь нэгэ жэлэй турщада ашаглагдаха болзортой. Зүгөөр иимэ тросой хомор дээрэһээ 1,5—2 километрэй булад утаһан звенодо үгтэнэ. Тиимэһээ энээниие таһалангүй хүдэлгэхын тула ехэ анхарал, оролдолго гаргаха хэрэгтэй болодог. Оньһон түхеэрэлгэнүүдые саг болзор соонь тоһодохо, шүрэб шунхэнүүдые нэгэ жэгдэ мушхалаатай байлгаха гэхэ мэтэшэлэн хүдэлмэри бэелүүлэгдэжэ байха зэргэтэй. Мүн тросой таһарга һаань, тэрэниие дары һайнгаар залгаха хэрэг заримандаа үдэрэй турщада олон дахин гарадаг байна. Павел Георгиевичой хэлэһэнэй ёһоор, коллективэйнь гэшүүд бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүдые һаадгүй һайнгаар хүдэлгэхын тула тэмсэнэ. Онсолходо, техникэдэ имагтал иимээр хандадаг лэ хадаа тус звеногойхид амжалта түйлана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа ажалайнь найдамтай нэгэ нюуса болоно.

— Нүхэр Акуловай хүтэлбэрилдэг коллективэй табан гэшүүн үнгэрһэн табан жэлэй турщада сугтаа ажаллаа. Хүдэлмэришэдэй эбтэй эетэйгээр хүдэлхэ ябадалда звеное даагшын үүргэ ехэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Үнэхөөрөө, Павел Георгиевич коммунист нэрэдээ хүрэмөөр ажаллахын түлөө ходо оролдожо ябадаг. Үйлэдбэри дээрэнь ямар нэгэн хүдэлмэриин гараа гээшэ һаань, П. Г. Акулов үдэшэндөө үлэжэ, дүүргээгүйдөө гэртээ харидаггүй, — гэжэ фабрикын партбюрогой секретарь Александр Семенович Думнов хөөрөө һэн.

Хүтэлбэрилэгшынгөө иимэл хада суг хүдэлдэг нүхэдынь тэрэниие дэмжэдэг, баһал оролдодог байха юм. Тиихэдэ үйлэдбэриин гол участогууд дээрэ хүн бүхэниие тааруулан табиха асуудал звеное даагша зүбөөр шиидхэхые оролдодог. Тобшолон хэлэбэл, Павел Георгиевич багахан коллективээ шадамараар ударидажа, үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаха хэрэгтэ нүлөөлжэ шададаг. Нүхэр Акуловай урагшаа эрмэлзэн, хэраалһанаа заал һаа бэелүүлдэг, цехэй ба предприятиин ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хадань лэ фабрикын коммунистнууд партбюрогой гэшүүнээр һунганхай. Урдань түрүү шубуушан предприятиингаа профсоюзай комитедэй гэшүүнээр 4 жэлэй турщада удаа дараалан дэбжүүлэгдэһэн юм.

Павел Георгиевичой хүтэлбэрилдэг звено арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй гурбан кварталай түсэбые 140 процент бэелүүлээд, ажалай эрхим бэлэгүүдээр Агуу Октябриин 70 жэлэй ойе угтаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
журналист.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

ХҮДЭЛМЭРИМНАЙ УРАГШАТАЙ

Манай колхозой ажалшад арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, амжалтануудые түйлаа. Урда урданайхида орходоо нилээд ехэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Ороохо гүрэндэ тушаалгаар жэлэй гурбан түсэб дүүргэгдээ. Энэ түйлалтада шиидхэхы хубита оруулһан Талын-Булагай тараан ажалай бригадын 12 механизатор, звеное даагша, Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор һая шагнагдаһан Ринчин Тубаев түрүүтэйгээр СССР-эй Арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ, түлөөһэгүй путевкоор Москва хото мордонхой. Ноябриин 1 болотор бүхы комбайнуудаа заһабарилжа, бэлэн болгохо гэһэн үүсхэл район соогоо гаргаһан тэдэнэр ябахынгаа урда тээ энэ хүдэлмэриеэ дүүргээ. Үшөө нэгэ түрүү механизаторнай — газар хахалалга, паар элдүүрилгэдэ үнгэрэгшэ хабар, намарай үедэ шалгараһан Б. Д. Турпанов, ажахымнай түрүү хонишон, Ажалай Улаан Тугай орденто Н. Р. Очирова Дунда Азиин республикануудаар аяншалхаяа ошонхой.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгөөр, гүрэндэ худалдалгаар һайн дүнгүүдтэйбди. Һү худалдалгаар жэлэйнгээ түсэбые октябриин 7-до, Конституциин үдэртэ дүүргээд, жэлэй эсэс болотор түсэбһөө гадуур 1520 центнер һү тушааха уялга абаабди. Мяхашье худалдаха жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэхэ ёһотой.

Агуу Октябриин һайндэрэй урда тээ КПСС-эй горком, райгүйсэдком, РАПО-гой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райком, ВЛКСМ-эй горком зунай бэлшээриин үеын дүнгүүдые согсолходоо, манай колхозой Дээдэ-Юрөөгэй болон Ташарай һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдые «Улаан-Сэлэнгэ» газетын Хүндэлэлэй самбарта гаргажа, 50—50 түхэригэй мүнгэн шангаар урмашуулха гэжэ тогтоогоо. Тиихэдэ мүрысөөнэй дүримэй ёһоор зунай үедэ үнеэн бүриһөө 1200 килограммһаа дээшэ һү һааһан манай 12 һаалишан газетын Хүндэлэлэй самбарта гаргагдажа, 30—30 түхэригэй мүнгэн шангуудта хүртөө.

Манай ажахы республика соогоо малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ, энэ үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхын түлөө үүсхэл гаргаа бэлэй.

Мүнөө үедэ колхозоймнай ажалшад абаһан үндэр уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Партбюрогой хүтэлбэрилгэ доро манай профсоюзай комитет малшадай дунда нүлөө ехэтэй мүрысөө эмхидхэхэ талаар хэмжээнүүдые бэелүүлнэ. Үбэлжэлгын үедэ ябуулагдаха мүрысөөнэй дүрим бүхы малшадта хүргэгдэнхэй. Малшадай үдэрнүүд саг соогоо үнгэргэгдэнэ. Һүүлшын иимэ үдэрэй үедэ агропромой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ В. Б. Басановтай хамта Ташарай фермэдэ хүрөөбди. Һаалишад, үхэршэдэй урда үгэ хэлэһэн отделениин зоотехник В. Н. Доржиева үнгэрэгшэ үеын дүнгүүдые согсолоод, үбэлжэлгын үедэхи мүрысөөнэй дүримтэй сугларагшадые танилсуулаа. Тус коллектив һү үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые бүри августын 25-да дүүргээд, мүнөө 1987 оной тоосоогоор хүдэлнэ. Энэ фермын түрүү һаалишан, партгрупорг Т. П. Евтюгина агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой тоосоото-һунгалтын республиканска конференцидэ хабаадажа ерээ. Эндэхи һаалишан Цыбик Намсараевна Гомбоева үнгэрһэн табан жэлэй дүнгөөр Арадуудай Хани Барисаанай орденоор энэ намар шагнагдаа. Тиихэдэ һаалишад Н. Найданова, Т. Рябова, Т. Найданова гэгшэд жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь холо урид дүүргээ юм. Үбэлжэлгэдөө энэ фермэ һайнаар бэлдэгдээ, дулаалагдаа, шалануд, үүдэнүүд шэнэлэгдээ, транспортёрнууд һэлгэгдээ, байранууд соонь дулаан, хуурай, һаруул. Тэжээлэй цех хүдэлгэгдэжэ, малшанай гэр соо заһабарилалгын үедэ амарха, һонирхолтой асуудалаар һанамжаяа хубаалдаха, зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэхэ эрхэ байдал хангагданхай.

Д. ДАМБАЕВА,
Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой профкомой түрүүлэгшэ.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

Газетымнай штатнабэшэ фотокорреспондент В. ПЛУТТЫН буулгаһан фото-зураг дээрэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой механическа цехэй токарь ТКАЧ Мария Терентьевна харанат. Тэрэ токариин мэргэжэлтэй болоһоор, хорин дүрбэн жэлэй турщада нэгэ газартаа хүдэлжэ байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ суг хүдэлдэг нүхэдынь арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Советэй депутадаар тэрэниие һунгаһан. Ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсахаһаа гадна үйлэдбэри дээрэ үндэр үрэ дүнгүүдые М. Т. Ткач харуулдаг юм. Тэрэнэй шэн габьяата ажалыень Эхэ оромнай Ажалай Улаан Тугай ордекоор, «Ажалай ветеран» гэһэн медаляар тэмдэглэһэн байна.

БҮХЫ ШАДАБАРЯА ЭЛСҮҮЛХЭБДИ

Хүдэлмэридөө али зэргээр хандана бши, тэрэнэйл зэргээр дүнгүүдые түйладаг юм гэжэ үнинэй хонишод хэлэдэг. Энэнь тон зүб гэжэ тоологшоб.

Хани нүхэр Валентинамни хэдэн жэлэй саада тээ хүдөө ажахын техникум дүүргэжэ, ветеринарна фельдшерэй мэргэжэлтэй болоһон юм. Бидэ хонин һүрэг даажа абаһаар арба гаран жэл болохомнай. Эхэ, эсэгэтээ, үнинэй хонишодтой ажаллахада, хүнгэншье байгша гээшэ ааб даа.

Үе наһан соогоо хонишоноор хүдэлһэн аха нүхэдһөө ашата туһатай, өөртөө хэрэгтэй олон юумэ ойлгон абаабди.

Мүнөө Үдын совхоздо һүрэг эхэ хонидые даажа абаад, гэр бүлөөрөө харууһалжа байнабди. Намарай һарануудта һүрэг хонидоо ногоо элбэгтэй бэлшээридэ адуулжа, хүсэд таргалуулаабди.

Хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлээбди. Энэ харюусалгата хүдэлмэри һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө.

Һүүлэй хоёр жэлэй турщада һүрэг түлгэнүүдые харууһалаа һэмди. Үгтэһэн даабари, социалис уялгануудынай дүүргэгдэһэн байха.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй эхин хоёр жэлэй турщада Хориин совхоздо эхэ хонидой отарада ажаллаа һэмди. Тиихэдээ удаа дараалан 100 эхэ хониин бүриһөө 97—99 хурьга түлжүүлээ бэлэйбди. Ноохо хайшалжа тушаахашье түсэб дүүргэгдээ һэн.

Үнгэрһэн юумэ дурсаад яалайб даа. Зүгөөр мүнөө урдаа табигдаһан зорилгонуудаа гүйсэд бэелүүлхэ гэһэн хүсэлтэйбди.

Абаһан социалис уялгануудайнгаа ёһоор, 100 эхэ хониин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлхэ зорилготойбди. Энэмнай бэелүүлэгдэмээр.

Хониин бүриһөө хурьган абтаха ёһотой юм гээд үнинэй хонишод хэлэдэг. Энэнь баһал зүб гээшэл ха. Бидэ абтаһан хурьгадаа гарзалуулангүй томо болгожо, ехэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааха хүсэлтэйбди. Ерэхэ жэлдэ ноохо хайшалжа тушааха даабаримнай дүүргэгдэхэ ёһотой.

Мүнөө газаамнай үбһэ, һолоомон хүсэд хүрэхөөр асаргаданхай. Бүхы тэжээлнай һайн шанартайгаар бэлэдхэгдэнхэй. Хонидойнгоо байра бүри эртэ намарһаа дулаалаа һэмди. Газаамнай хурьгадта дэбдихэ хуурай хохир суглуулагданхай бии.

Өөһэдымнай гэр байра һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Һургуулиин наһа гүйсөөдүй үхибүүднай совхозойнгоо ясли-садта ябадаг.

Манай ажахыда бэрхэ хонишод олон. Жэшээлбэл, КПСС-эй XXVII съездын делегат, Ажалай Алдар Солын орденто Г. Бимбаев, залуу хонишон В. Долубаев, Ш. Гунтынов болон бусад энэ жэлэй ниитын адууһа малай үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэй угтаад, урагшатайгаар үнгэргэжэ байна.

Мүнөө бидэ Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй совхозой, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшадай социалис уялгануудтай танилсаад байхадаа, үүсхэлыень дэмжэжэ, саашадаа бүри һайнаар ажаллахын түлөө, мүн эхэ хонидой түл абаха халуун хаһые һайнаар угтажа, тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ һанаатайбди.

С. ТАЙСАЕВ,
Хориин районой Үдын совхозой ахалагша хонишон.

Совет орон дотор

УҺАН — АРАДАЙ БАЯЛИГ

ЛЕНИНГРАД. Уһанай нөөсэнүүдые хамгаалха, бодомжотойгоор хэрэглэхэ асуудалнуудта бүхэсоюзна гидрологическа V съезд зорюулагдаба. Гидрометеорологиин болон оршон тойронхи дайдые хинаха талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй үүсхэлээр тэрэ үнгэргэгдөө. Оронноймнай олохон министерствэнүүд болон албан зургаануудай, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай, Афганистанай, Хитадай научна түбүүд болон уһанай ажахын эмхи зургаануудай мянга гаран делегадууд научна хуралдаанда сугларһан байна.

СССР-эй Госкомгидромедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Израэль съезд дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Советэй амаршалгые соносхон уншаа. КПСС-эй XXVII съездын найруулһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын түлада гидрологи шухала удхашанартай гээд тэрээн соонь тэмдэглэгдэнэ.

Бүхэдэлхэйн метеорологическа эмхиин, ЮНЕСКО-гэй, уласхоорондын гидрологиин программын талаар Түбэй Америкын оронуудай национальна комитедэй түлөөлэгшэд сугларагшадые амаршалаа. Уһанай нөөсэнүүдые шэнжэлэлгэдэ, мүн хүгжэжэ байгаа оронуудта мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ үрэ түгэс хубитаяа оруулһанай түлөө тэдэнэр Советскэ Союзда баярые хүргөө.

Табан үдэрэй турщада съездэ хабаадагшад 600-һаа дээшэ элидхэл, мэдээсэл шагнаһан байна. Байгал далайе, Севан нуурые, Ладожско нуурые, Нева мүрэниие, Дунда Азиин уһанай нөөсэнүүдые хамгаалха асуудалнуудта тэдэнэй зариманиинь зорюулагдаа.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮДЫЕ ТОЛЛОБО

КИШИНЕВ. Һайндэрэй урда Молдавиин ниислэл хотын барилгашад 20 мянга гаран дүрбэлжэн метр болбосон түхеэрэлтэй гэр байра ашаглалгада тушаагаа.

Новые Боюканы гэжэ шэнэ микрорайондо баригдаһан 1[illegible] байратай гэртэ «Альфа» гэжэ телевизионно заводой хүдэлмэришэд орожо түбхинэбэ.

«Кишиневгорпроект» институдай архитекторнүүдэй дурадхаһан саб сагаахан шэбүүн (ракушечник) үргэлжэ ханатай эдэ гэрнүүдые шэмэглэн гоёоно. Тэрээнһээ гадна тэдэнэр хоморой металлопрокат горитойгоор алмаха арга олгоно.

Барилгашад гэр байра барихынгаа хажуугаар хүүгэдэй саадуудые, һургуулинуудые, худалдаа наймаанай болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай предприятинуудые барина.

ХОЙТО ХИЗААРАЙ ДУУШАН

ЯКУТСК. Яхад литературын үндэһэ һуури табигша А. И. Софроновой зохёохы ажал ябуулгада зорюулагдаһан үдэшэ автономито республикын ниислэл хотодо болобо. Түрүүшын национальна драматург, шүлэгшэн, театрай ажал ябуулагша, Яхадай гүрэнэй драмын театрай үндэһэ һуури табигшын түрэһөөр 100 жэлэй ойтой тэрэ тудалдаа.

Яхадай уран зохёолой нэгэдэлнүүдтэ, һургуулинуудта, библиотекэнүүдтэ уншалганууд үнгэргэгдэнэ. Республикын арадай театрнуудай сценэнүүд дээрэ А. И. Софроновой зүжэгүүд табигдана.

Автономито республикада литератор тухай дурасхаалые наринаар сахидаг. Наһанайнгаа һүүлшын жэлнүүдтэ А. И. Софроновой ажаһуужа, хүдэлһэн гэрэй ханада дурасхаалай самбар хадагданхай, Якутскын нэгэ үйлсэ тэрэнэй нэрээр нэрлэгдэнхэй.

(ТАСС).

АШАГЛАЛГАДА ТУШААНА

Барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын коллектив социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, һүүлэй сагта гэмгүй һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Тус поездын хүдэлмэришэд БАМ-ай объектнүүдые саг болзортонь, һайн шанартайгаар ашаглалгада тушааха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг юм. Северобайкальск городой уһа сэбэрлэхэ станциин, вагонно депогой корпусуудые, байрын гэрнүүдые эдэнэр эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада дамжуулаа һэн. Мүнөө Нижнеангарскын аэровокзалай, 200 үхэрэй байха оньһожоруулагдамал фермын Северобайкальскын уһан замай вокзалай барилгада, түмэр замай харгы электрижүүлгэдэ хабаадалсажа, Буряадай участогай хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарна.

С. В. Осипов, И. Д. Шевякин, П. Д. Карабань болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа БАМ-ай барилгашадай дунда мэдээжэ болонхой. Жэшээлхэдэ, С. В. Осиповой бригадын коллектив аэровокзалай барилгада 612 мянган түхэриг ашаглаха жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар, бүри ноябриин 1-дэ дүүргээ бэлэй. Ажахын тоосооной гуримаар хүдэлжэ, харюусалгаяа дээшэлүүлһэнэй ашаар С. В. Осиповой бригадын гэшүүд даабаряа хододоо үлүүлжэ, олоной дундаһаа шалгарһан лэ байдаг. Тус бригадын гэшүүд хурдадхалгын, шэнэлэн хубилгалгын табан жэлдэ эгээл һайн үрэ дүн түйлаха гэһэн зорилгоёо үнэн сэхэ, оролдосотой шанга ажалаар бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Ойрын лэ сагта районой түбэй аэровокзалай гоё һайхан байшан ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана.

Буряадай участогай үнинэй бэрхэ хүдэлмэришэн П. Д. Карабаниин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Северобайкальск хотодо нилээд олон объектнүүдые бодхоолсоһон, бултыень эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаалсаһан алдартай. Мүнөө эдэнэр Тыйский совхоздо 200 эбэртэ бодо малай оньһожоруулагдамал фермэ барижа, дүүргэхэ дүтэлөө.

— Бидэ бригадна подрядай гуримаар бүхы ажалаа хэнэбди. Үдэр бүриингөө даабари 125—130 процент дүүргэдэг болонхойбди. Жэлэй һүүл багаар фермынгээ түрүүшын ээлжээниие ашаглалгада тушаахаар шиидэнхэйбди, тушаахашье байхабди, — гэжэ бригадир П. Д. Карабань мэдүүлнэ.

Поездын бусадшье олон хүдэлмэришэд урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор ажаллажа, үндэр бүтээсэ түйлана, барилгын объектнүүдые хараалагдаһан болзортонь ашаглалгада тушаана.

— Хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь ашаар үдэр, недели бүриин даабари үлүүлнэбди. Арбан һарын даабариһаа гадуур 620 мянган түхэригэй барилга хээбди. Эдэ бүхы амжалтануудаа бүри арьбадхаха гээшэ манай гол зорилгонуудай нэгэниинь мүн, — гэжэ поездын партийна организациин секретарь М. Н. Рагимов хөөрөө һэн.

С. АКИМОВА,
хүдөө бэшэгшэ.

hУРГУУЛИИН РЕФОРМО БЭЕЛҮҮЛНЭБДИ

ҮЙЛЭДБЭРИ ДЭЭРЭ СЭХЭ ХҮДЭЛНЭ

Ажалай шэнэ халааниие бэлдэхэ хэрэгтэ оохдын дүй дүршэлтэй ажахынууд, предприятинууд республика доторнай олон юм. Гэбэшье эдэгээн сооhоо энэ асуудалда ипангаа харюусалгатайгаар, холын хараатайгаар хандадаг коллективүүдые нэрлэбэл, үсөөн байха. Тэдэнэй тоодо Шэнэ-Бэрээнэй авто-заhабарилгын заводые нэн түрүүлэн дурдамаар. Ушарынь хадаа, эдиршүүдтэ ажалай дуршэл олгохо, тэдэниие үйлэдбэридэ хэрэгтэй продукци гаргалгада хабаадуулха зорилготойгоор түс заводой дэргэдэ hуралсалай-үйлэдбэриин цех байгуулагдаа hэн. Энэ цехэй эхин алхамууд, түрүүшынь амжалтанууд тухай манай корреспондент Г. ДАШЕЕВА хөөрэнэ.

hургуулиин нурагшадай түрэл ажахыда, дүтын предприятида хүдэлжэ, [illegible] туhа хүргэхэ hайн зан энэ заншал хаа-яагүй тогтонихонхой. [illegible] Шэнэ-Бэрээнэй гол заводоор [illegible] үйлэдбэриин гаргалга түхэл [illegible] хүдэлжэ [illegible] ... Т. М. Матвеева [illegible] тухай hонирхонгүй [illegible].

— 40-дэхи цехтэймнай [illegible] hэн юм. Республика доторгансал авиационно заводто иимэ дүршэл бии, харин Буряадай АССР-эй Госагропромой системэдэ эгээл түрүүшынхи... Удангүй эдиршүүднай «БелАЗ» түхэлэй наадан-хайн машинануудые гаргажа эхилхэ. Мүнөө туршалга хэгдэнэ.

Шэнэ юумээр hонирхонгүй, алгад гаража болоптой гү? hургуулиин реформые бэелүүлгын, шэнэдхэн хубилгалгын хаhада иимэ сэнтэй үүсхэлнүүд үргэн олониитэдэ мэдээжэ болохо ёhотой бшуу. «hуралсалай-үйлэдбэриин 40-дэхи цех» гэhэн гаршагтай үүдээр ороо-жо, байра байдалдань анхарбабди. Анхан эндэ механическа цех байhанаа ондоо тээшээ нүүжэ, үргэдхэгдөө гээшэ. Цех гурбан участогта хубааранхай, зүүн гарhаа механическа — эндэ hурагшад ажаллана, баруун тээнь — хэб дарагшад — ехэшүүл толгойгоо үндылгэхэ сүлөөгүйнүүд хүдэлнэд. Харин хоёрдохи дабхартахи хабсаралгын участогта ехэшүүл, эдиршүүд хамтаараа ажалланад. Ажалай багша Е. П. Ложкинтой уулзажа хөөрэлдэнэбди. Тэрэ hурагшадые станогууд дээрэ хүдэлгэжэ hургадаг юм. Нүгөөдэ хоёр багшанарынь — В. И. Бажин, Н. И. Истомин гэгшэд теоретическэ эрдэм, мэдэсэ үхибүүдтэ заана. Гадна заводой зүгhөө ажалай hургалтын хоёр мастер — А. А. Тихонов, Н. А. Трубицын гэгшэд томилогдонхой. «БелАЗ»-ай [illegible] гаргалгада эхилхэдэ, үшөө нэгэ мастер эрэхэ юм.

Цех бүхыдөө заводой баазада эмхидхэгдэhэн, хэрэгтэй бүхы оньhон тухеэрэлгээр хангагдаhан байна. [illegible] станогууд тодхогдоо. [illegible] хангалгын комбинатда үхибүүдтэ хүдэлмэриин тусхай хубсаhан захигдаа hэн. Хэрэгтэй, хахархагүй бүхэ бүдөөр оёгдоhон спецовконуудынь үхибүүдтэ аятайгаар тааранхай. 8—10-дахи классуудай 200 шахуу hурагшад эндэ ябажа, hургууляа дүүргэхэ хаhадаа 2-дохи, 3-дахи разрядай токарьнууд болоjо гарана.

—Тиихэдээ hургуулиин дэргэдэхи ажалай мастерскойдо ябадаггүй болоно гү? — гэжэ асуунабди.

—Үгы, Нэгэ класс, жэшээлхэдэ, эндэ долоон хоногто таhалгаряагүй hуража, хүдэлжэ гарана. Энэ үедөө hургуулиин хэшээлнүүдhээ сүлөөлэгдэдэг юм. Удаань табан неделi hурана. Ээлжээндэ дахичаа ерэнэ. Ехэл аятай арга гэжэ ойлгообди. Түрүүшын үдэр гол түлэб үйлэдбэридөө дадаа hаа, хоёрдохи, мүн саашанхи үдэрнүүдтэнь үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллана гээшэ. Юрэ хүдэлнэ бэшэ, ёhотой продукци гаргана бшуу. Тиин арбадахияа дүүргээд, дээдэ hургуулида ороогүй hаа, армиин албанда мордоторoo түрэл, дадал болоhон предприятидаа ажаллаха аргатай,— гэжэ Евгений Петрович Ложкин хөөрэнэ.

Эдэ бүгэдэhөө тобшолходо, hургуулиин, мүн заводой хүтэлбэриин [illegible] энэ хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар, гүрэн түрын хараа шэглэлтэйгээр хандажа байгаа гэжэ тэмдэглэмээр. [illegible] Үхибүүд өөhэдынь мэдэлдэ үгтэhэн токарна 8, фрезерна 4, үрмэдэлгын 3 болон бусад станогуудые хүдэлгэжэ, заводой гурбан гол цехтэ хэрэгтэй деталнуудые бүтээн гаргана ха юм. Мүнөө 9-дэхи «а» классай hурагшад УАЗ-69 түхэлэй машинын кузовта хэрэгтэй шурэб, гайкануудые бүтээжэ байна. Гадна тракторай тэргэнэй түхэлэй [illegible], мүн ГАЗ-53 түхэлэй автомашинануудые заhабарилхада хэрэгтэй жэжэ бужа деталнууд эндэ хэгдэдэг юм.

— Эдэ бүгэдые гол үйлэдбэринүүдтэ хэхэнь hаяд түбэгтэй. Юуб гэбэл, жэжэ зүйлнүүдые бүтээхэдэ, [illegible] станогуудые ашаглахань үрэгүй бшуу. Харин иимэ [illegible] практике [illegible] предприятидашье [illegible] ... — гэжэ цехэй начальник М. Г. Жерлов [illegible] тэмдэглэнэ.

[illegible] хинагша Татьяна Георгиевна Григорьева шангахан эрилтэ табидаг.

Сергей Целовальников: «Ёhотой продукци бүтээнэбди гэжэ мэдэжэ байгаад, hали-hули хандалтагүй. Голодоhо гаргахагүйе, материал арьбалхые оролдонобди. Ороной хүгжэлтын Гол шэглэлнүүдээр зарим хэшээлнүүдтээ хөөрэлдөө хээбди. Унишаад, hайса ойлгожо, хэдуужа абахымнай тулада үйлэдбэриhөө тодорхой жэшээнүүд дурдагдадаг байгаа. Мүнөө үе сагнай шэнэдхэн хубилгалгын хаhа гэжэ зүб нэрлэгдээ. Иимэ цех байгуулга одоол энэ хаhада тааруу гэжэ hананаб. Үйлэдбэриин эмхидхэлые нарижуулан hайжаруулхаар үйлэдбэриимнай мастернууд, ажалай багшанар үдэр бүри үүсхэл гаргана. Бидэнэршье юрэ ажаглаад лэ байдаг бэшэ, харин хэхэдээшье, хэшээлнүүдтээ харюусахадаашье тодо зүб, тобшо байхые оролдонобди».

Урматай үгэнүүд даа. Юрэ гүйсэдхэгшын бэшэ, харин эзэн ёhoор оршон тойронхидо хандалгын жэшээ мүн шуу. Моральна урмашуулгаhаа гадуур үхибүүдэй ажаллажа олоhон мүнгэн hургуулиин жасада дамжуулагдана. Заводой директор Ю. Н. Цыбиков, hургуулиин директор А. А. Путинцева түрүүтэй комисси, эрхимлэгшэдые элирүүлжэ, бүлэг бүлэгөөрнь аяншалгада мордолгые, эмхидхэдэг юм. Нёдондо нэгэ бүлэг Владивосток, нүгөөдэнь Тольятти хотонуудаар айлшалжа орээ hэн. Тэндэхи предприятинуудта орожо хараа. Харин өөhэдтэнь — эдир хүдэлмэришэдтэ холыншье бэшэ hаа, Элхиин авто-заhабарилгын, Шулуутайн леспромхозой түлөөлэгшэд ерэжэ, hуралсалай-үйлэдбэриин ажахытайнь танилсаа бэлэй.

Нёдондо дунда hургууляа дүүргэгшэдэй 30 процентнь заводто хүдэлхөөр үлэhэн байна. Тэдэнэй тоодо мүнөө гол цэхүүдтэ ажаллажа байhан Анатолий Белоусовые, Юрий Подкопаевые нэрлэмээр. Бэрхэ хүбүүд. Үнгэрhэн жэлдэ 5 хүн гурбадахи разрядай, бусадынь хоёрдохи разрядай токарьнуудай үнэмшэлгэтэй hургууляа дүүргээ hэн. hүүлдэнь hуралсалаа үргэлжэлүүлхэ дуратайшуулдашье, ажаллахаяа хүсэгшэдтэшье, мүн ямаршье үйлэдбэридэ 40-дэхи цехтэ олоhон мэдэсэ, дүршэлынь заатагүй хэрэгтэй болохол. Жэшээлхэдэ, 9-дэхи классайхидтай өөhэдтэйнь хөөрэлдэхэдэ, хэдэн сэнтэй hанамжа хэлэбэ.

Иван Иванов: «Эрэ хүн гартаа дүйтэй байха ёhотой гэжэ эсэгэмни заадаг. Завод, фабрикануудта хүдэлөөгүйшье hаа, гэр тойронгоошье энэ-тэрэ юумэ хэхэ, хадааhашье хадажа шадаха хэрэгтэй гэдэг. Би электро-гагналгада ехэ дуратайб. hуража байнаб».

Игорь Алексеев: hуралсалай-үйлэдбэриимнай программа бага бэшэ. Нилээд орёо юм. Хэрбээ hургуулиин мастерской соо үлүүсэ оролдоогүй hаа, мүнөө аhан шадалдараа болонобди. Шанарые [illegible]

Бэеэ даанги үйлэдбэри hэн туладань 40-дэхи цехэй түсэб, уялгануудаар hонирхобобди. «Социалис мүрысөөнэй экранда» түсэб дүүргэлгын дүнгүүд, hуралсалай сэгнэлтэнүүд заагданхай. Абтаhан социалис уялганууд, дүүргэлтэнь мүн лэ амяараа тэмдэглэгдэнхэй. «Манай ажал ба hуралсалда — hайн шанар» гэhэн уряа үгэнүүд анхарал татана. Техникын аюулгүйе сахилгын буланда үнгэтэ зурагууд үлгэгдэнхэй. Юрэдөө, тодо элеэр, хэдуужа абамаар шэмэглэн поёогдонхой.

— Түсэб дүүргэлтэмнай урагшатай. hара бүридэ 100—110 процент түсэбөө дүүргэнэбди. Үшөөшье hайн үрэ бүтээсэ түйламаар hэн, теэд үйлэдбэриин эрилтээр хэдэг зүйлнүүднай ходо hэлгэгдэнэ. Мүнөө дээрээ 38 ондо ондоо детальнуудые бүтээнэбди. Гадна шэнэ жэлэй гаратар нааданхай 5 мянган «БелАЗ-уудые» суглуулан хабсаргажа, худалдаа наймаанда эльгээхэбди. 2 мянганайнь хэб-детальнууд гүйсэд оронхой. Шудхагдаhан капрон үшөө дуталдана. Судна бүтээлгын завод, түбэй авто-заhабарилгын мастерской, заводоймнай инструментальна цех энэ хүдэлмэридэмнай хэрэгтэй материалнуудые үгэлсэхэ, хамhалсаха зэргэтэй юм.—гэжэ нүхэр Жерлов асуудалдамнай харюусаа hэн.

Цехэй дэргэдэхи hургуулиин класста орообобди. Харуулан ойлгуулгын зүйлнүүд, плакадууд, оньhон түхеэрэлгэнүүд, хэмжэлгын приборнууд гэхэ мэтэ обоо хүбөө олон. Нэгэ класс хоёр бүлэг болон хубаараад, хахадынь хэшээлдээ ороно, нүгөөдэнь станогуудайнгаа дэргэдэ хүдэлнэ. Амяараа таhалгада ерээдүйн мэргэжэл шэлэхэдэнь туhалдаг кабинет нээгдэхээр хараалагдана. Эндэ заводой хүдэлмэритэй, ажабайдалтай холбоотой экспонадууд табигдаха юм. Ажалай түрүүшүүл тухай хөөрэhэн стенд, цех бүхэнэй ямар шэглэлээр хүдэлдэг, ямар мэргэжэлнүүдые эндэ оложо боломоор тухайнь, юрэдөөл, ажалай алдар солын хуудаhанууд заводой түүхэдэ илангаяа тодорхойгоор бэшэгдэхэ.

Гэхэтэй хамта, предприяти hургуули хоёрой харилсаанай бэхижэхэ тума техническэ уралан бүтээлгын үүсхэл, эдэбхи улам бадарна. Цехэй начальник М. Г. Жерлов токарьнуудай дунда үнгэргэгдэhэн зональна конкурсдо 3-дахи hуури эзэлhэн, багша Е. П. Ложкин мүн лэ иимэ мүрысөөнүүдэй нэгэн илажа гараhан байна. Иимэ хүнүүд эдиршүүлэй уралан бүтээлгые ёhотойгоор дэмжэнэ бшуу. Жэшээлхэдэ, нёдондо В. И. Бажин түрүүтэй бүлэг hурагшад эдиршүүлэй уралан бүтээлгын республиканска выставкэдэ ажал хүнгэдхэхэ оньhон түхеэрэлгэнүүдые табижа, 2-дохи hууридо гараа hэн. Саша Данилов, Эдик Шурыгин, Игорь Жильцов гэгшэд илангаяа зохимжотой, бүтэмжэтэй модельнүүдые дурадхаhанайнгаа түлөө онсолон урмашуулагдаа бэлэй.

«Ямар залуушуулые мүнөө хүмүүжүүлнэбибди, тэрээнhээ ерээдүй сагнай ехэнхидээ дулдыдаха» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл дотор хэлэгдэнхэй. Шэнэ-Бэрээнэй гол заводойхид ерээдүйдэ бата найдалтай. Кадрнуудые хажуу тээhээ бэдэржэ зобохогүй бшуу. Юуб гэхэдэ, шэнэ халааниинь мүнөө 40-дэхи цехтэ hурган хүмүүжүүлэгдэнэ гээшэ. hургуулиин шаби байхаhаа эхилээд, ороной экономикын хүгжэлтэдэ сэхэ хабаатай хүдэлнэб, багаханшье hаа, хубитаяа оруулнаб гэhэн мэдэрэлтэйгээр ажаллажа, hуража байhан эдир хүдэлмэришэд олоной хэрэгэй түлөө омогорхол зоригтойнууд.

АЛИШЬЕ ТАЛЫН АША ТУhЫЕ ХАРААДА АБАЛСАН...

(Рейкьявигтахи уулзалга дээрэ СССР-эй табиhан бүлэг дурадхалнууд)

Рейкьявигтахи уулзалга дээрэ табигдаhан совет дурадхалнууд хэдаа гадаадын политикын талаар шэнэ, зоримгой хараа бодол мүн, ядерна ба замбуулинай зэбсэгүүдээр хэгдэжэ байhан хөөрэлдөөндэ эсэсэй амжалта түйлаха арга боломжо олгохо байна. Тэдэ дурадхалнуудай ашаар шэнэ шэнжэ шанартай эрхэ байдал байгуулагдажа, ядерна зэбсэгүүдые хуряан абалгаар урагшаа хэгдэхэ алхам бэлдэгдээ гээшэ. Хэрбээ эсэсэй эсэстэ США-гай бүтэмжэтэй хараа бодол баримталжа, дэлхэй дээрэхи байдал ба совет-американ харилсаануудта сэгнэлтэ үгэхэ хэрэгтээ хэзээдэшье бэелүүлэгдэхэгүй hанамжануудhаа арсаа гээшэ hаань, тэрэ алхам хэгдэхэ болоно.

Совет дурадхалнуудай гол үг удхань юун бэ?

2000 он болотор бүхы дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэгүүдые гүйсэд дүүрэнээр усадхаха талаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой байгша оной январиин 15-да соносхоhон программада үндэhэлнэ гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэ дурадхалнуудайнь хоёрдохи залан сэхэ онсо илгаань гэхэдэ, хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай ба дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй нэгэдэлэй аша туhын хэрэгүүдые нягта нарчнаар хараада абаhан бүхэли пакет болоно. hүүлшын, гурбадахи онсо шухала юумэн гэхэдэ, хэгдэhэн дурадхалые угтан дэмжэжэ, харюугай хэмжээнэй абтаха байhанда найдан, буулта хэhэн, хоорондоо таhаршагүй холбоотой хэдэ хэдэн дурадхалнууд болоно.

Энэ дурадхалнуудай түрүүшын хуби добтолхы стратегическэ зэбсэгүүдтэ хабаатай. Түрүүшын табан жэлэй туршада стратегическэ бүхы зэбсэгүүдэй 50 процентые хороохо, зүгөөр тэдэниие гүйсэд дүүрэнээр усадхаха гэhэн бэшэгтэй таhаршагүй холбоотойгоор энэ асуудалые хараха гэжэ М. С. Горбачев дурадхаhан байна. Зүбшэн хэлсэлгын дүнгөөр СССР ба США-гай тиимэ зэбсэгүүд 1996 он болотор гүйсэд дүүрэнээр усадхагдаха гэжэ хоёр тала үгээ ойлголсон, зүбшөөhэн байха юм.

Хоёр талын хараа бодолой бэе бэедээ дүтэ болоhондо хоёр ушар байдал туhалhан. Нэгэдэхеэр, США-гай дунда зэргын ракетэнүүд болон добтолхы түрүү зэргэдэхи зэбсэгүүдые стратегическэ тэнсүүридэ оруулха гэжэ түрүүн табидаг байhан эрилтээ СССР болюулаа. Хоёрдохёор, совет хүндэ ракетэнүүдэй хэрэглэгдэхэ байhанhaa США-гай hанаагаа зободог байhаниие хараада абахаар бэлэн байhанаа СССР элирхэйлээ.

Европодохи дунда зэргын зайда буудагдаха совет ба американ ракетэнүүдые усадхаха, Азидахи энэ түхэлэй ракетэнүүдэй талаар хөөрэлдөө удааруулангүй эхилхэ, тэрэшэлэн 1000-hаа доошо километртэ буудагдаха ракетэнүүдэй талаар хөөрэлдөө эхилхэ, энэ түхэлэй ракетэнүүдэй тоое олошоруулхаяа болихо гэжэ пакедэй хоёрдохи хуби дотор хараалагдана. Энэ асуудалаар дунда зэргын зайда буудагдаха ракетэнүүдhээ Европо түбиие сүлөөлгөөр үгээ ойлголсолго гол түлэб түйлагдаhан байна.

Англи ба Франциин ядерна зэбсэг тухай асуудалые хажуу тээ орхихоор СССР бэлэн гэжэ мэдүүлээд, тэрэшэлэн Европодо нэгэшье ракетэ үлээхэгүй, манай ороной зүүн зүгтэхи, мүн США-гай газар дээрэхи дунда зэргын зайда буудагдаха ракетэнүүдтэ хэрэгтэйгээр хоёр гүрэндэ түс бүридэнь ядерна 100 hомо үлээхэ гэhэн формулые зүбшөөхэ бологдоhон дээрэhээ үгээ ойлголсохо ябадал түлагданхай.

Дурадхалнуудай гурбадахи хубинь—ракетэнүүдhээ бэеэ хамгаалха (ПРО) талаар договор бэхижүүлгэ, ядерна туршалгануудые гүйсэд дүүрэн хорилгоор үргэн хэмжээтэй хөөрэлдөөнүүдые эхилхэ тухай дурадхалнууд, ПРО-гой талаар договорые нягта наринаар сахиха шухала тухай, адагынь арбан жэлhээ бага бэшэ саг соо договорhоо гараха эрхээ хэрэглэхэгүй гэhэн уялга США-тай хамта бэе дээрээ даажа абанабди гэжэ совет тала залан сэхээр мэдүүлээд, энэ үе соо стратегическэ зэбсэгүүдые усадхахаар найдана. СОИ гэдэг системынгээ юун байhаниие ойлгожо абаха арга боломжо США-гай хүтэлбэридэ олгохо зорилгоор СССР дурсагдагша системын талаар хэгдэжэ байhан хүдэлмэринүүдые зогсоохо эрилтэ табяагүй. Советскэ Союзай hанамжын ёhoор, ПРО-гой талаар договорой бүхы хараа бодолнууд гүйсэд дүүрэнээр сахигдаха зэргэтэй. Энэ хадаа юун гээшэб гэхэдэ, ракетэнүүдhээ бэеэ хамгаалгаар шэнжэлгэ болон туршалганууд лабораторинуудай хэмжээнhээ гараха ёhогүй.

hүүлэй hүүлдэ ядерна тэhэлэлгэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр, эсэслэн хорихын, зохистой хэлсээ баталан абахын тулада, ядерна тэhэрэлгэнүүдые зогсоохо тухай дүүрэн хэмжээтэй хөөрэлдөө эхилхэ гэжэ СССР дурадхаhан байна.

Хэрбээ Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшын Рейкьявик асаржа ерэhэн дурадхалнуудай тухай бүхыдэнь хэлэхэ болоо hаа, уласхоорондын байдалда залан сэхэ хубилалта түйлаха арга боломжо олгоhон байна. Бүхыдөө американецуудаар hайшаан дэмжэгдээ гээшэ hаа, хүн түрэлтэнэй ажабайдалда шэнэ үе сагай — ядерна зэбсэггүйгөөр ажаhууха сагай эхи заха табигдаха байгаа.

Гэбэшье Рейкьявигта болоhон уулзалга дээрэ американ тала эсэстэнь хүрэтэр бүтэмжэтэй ба зоримгой байха ябадал харуулжа шадаагүй. ПРО-гой талаар договор, «одото дайн» гэдэг американ программа тушаа асуудалаар тэрэ бүтэмжэгүй, урагшагүйдэhэн хараа бодол баримталhан зандаа үлөө. Энэнь хадаа уулзалга дээрэ тодорхой үрэ дүнгүүдэй түйлагдангүй үлэhэн ушарай гол шалтагаан болоно. Гансал өөhэдынгөө хара ами хараhан зорилгоор ракетэнүүдhээ бэеэ хамгаалха замбуулинай үргэн ехэ системэ зохёохын тулада ПРО-гой талаар договорые hуларуулхые оролдожо байhанаа США гэршэлэн харуулаа.

«Рейкьявигтахи уулзалга дээрэ табигдаhан манай бүхы дурадхалнууд буу зэбсэгүүдые стратегическэ гол системэнүүдтэй яаха аргагүй холбоотой юм. Манай буултанууд—баhал пакедэй нэгэ хуби мүн. Пакедэй үгы hаа — буулта байхагүй. Энэ хадаа манай национальна аюулгүй байдалай бодото байдал. Гэхэтэй хамта энэ хэрэгтэ иимээр хандаха ябадал мүн США-да, тэрэшэлэн бусад бүхы оронуудта аюулгүй байдал хангана». — гээд М. С. Горбачев октябриин 22-то телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ зааhан байна.

СССР-эй мэдүүлhэнэй ёhoор, Женевэдэхи совет-американ хөөрэлдөөнүүд Рейкьявигта хэгдэhэн дурадхалнуудай үндэhэ hуури дээрэ хэгдэхэ болоно. Тиигэхэ зуураа, хараа шэглэл бүхэнөөр — замбуулинай зэбсэгүүдээр, добтолхы стратегическэ зэбсэгүүдэй талаар, дунда зэргын зайда буудагдаха ракетэнүүдэй талаар —хэлсээн аминдаа бэлдэгдэжэ болохо. Гэбэшье ядерна асуудалнуудай бүхы зүйлнүүдые хараада абалсалгатайгаар тэдэ хэлсээнүүдые бэелүүлгэдэ оруулха тухай шиидхэбэри комплексноор абтаха ёhотой.

Иимэ хараа баримталха бүхы үндэhэ hуури Советскэ Союзда бии гээшэ. Нэгэдэхеэр, СССР-эй газар дайда, США-гайхида орходоо, хоёр дахин ехэ аюул доро байна: американ добтолхы гурбан ондоо хүсэн (түбинүүд хоорондын баллистическэ ракетэнүүд, уhан доогуур ябадаг онгосонуудта тодхогдоhон баллистическэ ракетэнүүд, хүндэ бомбардировщигууд), тэрэшэлэн Советскэ Союзые тойруулан тодхогдоhон дунда зэргын зайда буудагдаха американ ракетэнүүд добтолхы ябуулгануудта бэлэн байлгагдана.

Эдэ бүгэдэнhөө гадна Советскэ Союзда аюул тохёолдуулхаар бэлэн байhан үшөө ямар хүсэнүүдые нэмэжэ тоололтойб гэхэдэ, американ 14 авианосец дээрэ ядерна зэбсэгтэй 560 самолёт, СССР-эй хилэдэ дүтэ шадар ядерна зэбсэгүүдтэй американ хэдэн зуун самолёт зорюута бэлэн байлгагдана. Стратегическэ хүтэлбэриин мэдэлhээ дунда зэргын зайда буудагдаха ракетэнүүдые гарган, СССР тэрэл пакет доторoo энэ түхэлэй зэбсэгүүд тухай асуудал шиидхэхые дурадхаhан. Дунда зэргын зайда буудагдаха Азидахи өөhэдынгөө ракетэнүүдые горитойгоор хороолгодо зүбшөөлөө үгэхэ зуураа, американ добтолгын түрүүшын зэргэдэ татагдаха хэрэгсэлнүүдые саг зуураар анхаралда абангүйгөөр, Советскэ Союз хоёр талын ядерна бүхы зэбсэгүүдые усадхаха тухай асуудалай шиидхэбэриие удаадахи шатада хараха гэжэ хараална.

Хоёрдохёор, Англи ба Францийн ядерна хүсэн Европын ядерна хүсэнүүдэй стратегическэ балансда оруулагдадаг гээшэ. Энээниие анхаралда абангүй орхихоор бэлэн байhанаа мэдүүлхэ зуураа, СССР Европодохи дунда зэргын зайда буудагдаха совет ба американ ракетэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр усадхалга СССР ба США хоёрой стратегическэ ядерна хүсэнүүдые ехээр хороолготой нэгэн доро үнгэргэгдэхэ гэжэ тоолоhон. Энэ холбоон онсо шухала. Юуб гэхэдэ, Советскэ Союз ба Холбоото Штадууд хоёрой ядерна хүсэнүүдээ горитойгоор хорооходонь ядерна зэбсэгүүдэй хороолго болон усадхалгада оролсохобди гэжэ Англи ба Францийн хүтэлбэрилэгшэд нэгэтэ бэшэ үгэеэ үгэhэн байна ха юм.

Гурбадахяар, ядерна зэбсэгүүдые горитойгоор хороолгын үедэ хоёр талын али нэгэнэй сэрэгэй хүсэнэй талаар булюу байдалтай болохые оролдон, тогтонижоhон тэнсүүриие алдуулжа болохо шэнэ түхэлэй зэбсэг бүтээн гаргахагүй гэhэн найдабари хэрэгтэй болоно. Эндэ ПРО-гой талаар договорой журамые бэхижүүлгэ тиимэ найдабари болохо үгэхэ ёhотой.

Эдэ бүгэдэ хадаа совет бүлэг дурадхалнуудай буултануудай бүхы зүйлнүүдэй хоорондо нягта харилсаа холбоотой байhаниие гэршэлэн харуулна.

В. ЧЕРНЫШЕВ,
сэрэгэй асуудалнуудаар ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

СССР-эй Финансын министерствэhээ, СССР-эй Гүрэнэй банкhаа

Ородой агууехэ эрдэмтэ М. В. Ломоносовой түрэhөөр 275 жэлэй ойтой дашарамдуулан, 1986 оной ноябриин 19-дэ 1 түхэригэй дурасхаалта монетэ гаргагдаба.

1 түхэригэй дурасхаалта монетэ сагаан үнгэтэй зэд-никелиин холисоор шудхагдаха байна. Тэрэ 31 миллиметр диаметртэй.

Тэрэнэй нюур болон ара талань захаараа наашаа гараhан гурьбатай байха.

Нюур таладань СССР-эй Гүрэнэй Герб зурагданхай, «1 түхэриг», «1986» гэжэ бэшэгдэнхэй.

Монетын ара таладань М. В. Ломоносовой дүрэ зураг тобойлгон дүрсэлэгдэнхэй, тэрэнэй баруун таладань «1711» болон «1765» гэhэн онууд hиилэгдэнхэй, доогуурнь «М. В. Ломоносов» гэжэ бэшээтэй.

Ородой агууехэ эрдэмтэн М. В. Ломоносовой түрэhөөр 275 жэлдэ зорюулагдажа гаргагдаhан дурасхаалта монетэ мүнөө үедэ бии байгаа бүхы монетэнүүдтэй хамта гүрэнэй, кооперативна, ниитын предприятинууд, эмхи зургаанууд, организацинууд, колхозууд, хүнүүд бүхы түхэлэй түлбэринүүдтэ абаха, мүн тоосоонуудта, нөөсэлэлгэнүүдтэ, аккредитивүүдтэ, почтоор мүнгэ эльгээхын тула ямаршье хизаарлалтагүйгөөр банкнуудаар, нөөсэлгын кассануудаар, Хэлхеэ холбооной министерствын предприятинуудаар абтаха ёhотой.

Кабанскын районой Селенгинскын больницын акушерско-гинекологическа таhагые даагша Галина Егоровна Юрьева Курска медицинскэ институт 1959 ондо дүүргээд, эндэ врачаар хүдэлжэ захалhан намтартай.

Дээдэ категориин врач хүн зоной элүүр энхые хамгаалха, тэдээндэ үзүүлэгдэдэг туhаламжын шанар эрид дээшэлүүлхэ гэжэ 27 жэлэй хугасаа соо оролдоно гээшэ.

Ажалай, ниитын ажабайдалда эдэбхитэй түрүү зэргэдэ алхалан ябадаг хүн юм. Тэрэ гүрэн түрын ехэ шагналнуудта —Ленинэй, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудта хүртэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: врач Г. Е. Юрьева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮРГЭН ЕХЭ ЯБУУЛГАНУУДАЙ УРЯА

ХИЛЫН СААНАhАА. ТАСС. АПН

СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сессиин дүнгүүд, дэлхэйн парламентнуудта ба арадуудта сесси дээрэ баталагдан абтаhан Хандалга дэлхэйн арад түмэнэй, гадаадын оронуудай олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй hонирхол татана. СССР-эй Верховно Соведэй Хандалга хадаа ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха зорилготойгоор хамтаараа гаргаhан хүсэлэл оролдолгонууд болон ябуулганууды хэхэ уряа болоно гэжэ элдэб оронуудай хэблэлэй органууд, политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад сэгнэнэ.

БЕРЛИН. Дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые усадхаха, бултанда адли тэгшэ аюулгүй байдал хангаха хүсэтэ уряа Москваhаа соностобо гэжэ ГДР-эй **«Нойес Дойчланд»** газетэ тэмдэглэнэ. Энэ зорилго гүрэнүүд хоорондын али бүхы арсалдаануудhаа, үзэл сурталай хёмороо зүришэлдөөнүүдhээ үлүү дээгүүр табигдаха ёhотой.

СОФИ. Имагтал бүгэдэ ниитын харюусалгатай байлга дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые усадхаха хэрэгые лаб хангажа шадаха байна гэжэ Болгариин **«Работническо дело»** газетэ бэшэнэ. Нэгэшье правительство, нэгэшье парламент харюусалгаhаа зайсажа шадахагүй, ушарынь гэхэдэ, бүхы оронуудай, тэрэ тоодо тэдэнэйшье ороной тэдэнэйшье арадай амгалан тайбанаар оршон hууха тухай хэлэгдэнэл. Хара амяа хараhан оронууд байха ёhогүй, байжашье шадахагүй.

УЛААН-БААТАР. Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Рейкьявигта болоhон уулзалга ядерна буу зэбсэггүй дэлхэйн түлөө тон шэнэ шата болоно. Мүнөөнэй үетэнэй ажабайдалда ядерна буу зэбсэгhээ зайсаха арга бии байна гэжэ мүнөө бидэ мэдэнэбди гэжэ **Монголой радио** тэмдэглэнэ. Хэмжээгээрээ асари ехэ хэлсээнүүдые саашадаа баталха арга боломжонуудай бии байhыень ойлгонобди гэжэ депутат А. Ф. Добрынин сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ, гэжэ радио тэмдэглэнэ.

ГАВАНА. Совет экономикын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байhан тухай СССР-эй Верховно Соведэй сессиин документнүүд бата найдамтайгаар гэршэлэн харуулба гэжэ **«Гранма»** газетэ СССР-эй 1986 оной арадай ажахые хүгжөөлгын гол шухала үрэ дүнгүүдэй түсэбөөр хараалагдаhанhaa дээшэ байhаниинь элирхэйлэн харуулна. Замбуулинай дайдые сэрэг дайнай оршон болгохо аюулай үмэнэ хүн бүхэн өөhэдынгөө хараа бодолые тодорхойлхо уялгатай.

ВАШИНГТОН. Ядерна буу зэбсэггүй ерээдүйн түлөө тэмсэхыень СССР-эй Верховно Совет бүхы оронуудай хуули гаргагшадые, арадуудые уряалба. Энэ зорилго мүнөөнэй үетэнэй ажабайдалда түйлагдаха аргатай байна гэжэ **АП** агентство дамжуулна. Бүхы ядерна хэрэгсэлнүүдые усадхаха талаар шэглүүлэгдэhэн Рейкьявигта оруулагдаhан нэгэшье дурадхалнуудаа СССР болюулнагүй гэжэ Верховно Совет Хандалга соогоо батаар мэдүүлнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Дэлхэйн парламентнуудта ба арадуудта СССР-эй Верховно Соведэй хандаhан Хандалга ёhотойл урма зориг бадаруулма документ болоно. Тэрээн соо найруулан тодорхойлогдоhон эб найрамдалта үүсхэлнүүд бүхы оронуудай ба арадуудай ёhотойл аюулгүй байдалда харгы зам нээнэ гэжэ США-гай Эб найрамдалай соведэй гүйсэдхэхэ директор **Майкл Майерсон** мэдүүлбэ. Онсо шухала юумэниинь юуб гэхэдэ, энэ хадаа дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэг усадхан зайсуулхын түлөө тэмсэлэй шэнэ шата болоhон совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Рейкьявигта болоhон уулзалгын hүүлээр арад зоной дунда Советскэ Союзай дэлгэрүүлэн тарааhан шухала документ болоно. Буу зэбсэгүүдые хинаха талаар амжалтын түйлагдаха аргатай байhые уулзалга тодоор элирхэйлэн харуулаа. Имагтал гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, парламентнуудай гэшүүдэй, олониитын түлөөлэгшэдэй политическэ хүсэл эрмэлзэл хэрэгтэй.

РИМ. Ядерна тэhэлэлгэнүүдые Советскэ Союзай нэгэ талаhаа болюулалгын болзорой дүүрэтэр Холбоото Штадууд бүхы дэлхэйн олон зуу миллион хүнүүдэй hанал бодолдо, эрилтэнүүдтэ hайнаар хандаха аабза гэжэ этигэн найдажа байhанаа Анса агентство мэдүүлээ. Хэрбээ Холбоото Штадуудай ядерна тэhэлэлгэнүүдээ болюулаа гээшэ hаань, СССР ядерна туршалгануудые hэргээхэгүй юм.

ВЕНЭ. Ойрын арбан жэлэй хугасаа соо бүхы ядерна буу зэбсэгүүдые үгы хэхэ зорилготой политическэ хараа шугамаа бэелүүлжэ байhанаа Советскэ Союз үшөө дахин баталба гэжэ АПА агентство мэдээсэнэ. Рейкьявигта болоhон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ буу зэбсэгүүдые хуряаха тухай СССР-эй оруулhан дурадхалнууд хүсэндөө байhаар. Тэдэ Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй зүблэхэ зүйлдэ табигдана. Ракетэhээ хамгааламта хэхэ талаар шэглүүлэгдэhэн американ программа ядерна буу зэбсэг усадхаха тухай үгэсэ ойлголсолгонуудта ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушарууна.

УУЛЗАЛГЫН ДҮНГҮҮДЫЕ hАЙШААБА

ПРАГА. СЭВ-эй гэшүүн-социалис оронуудай аха дүү партинуудай Москвада болоhон хүдэлмэриин уулзалгын дүнгүүдые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум hайшааба.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусагай мэдээсэлые шагнаад, Президиум уулзалгын дурадхалнуудые, социализмын хүгжэлтын мүнөөнэй шатын зорилгонуудые шиидхэжэ, эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлые шангадхаха талаар эдэ уулзалгануудай ехэ удха шанартай байhые үндэрөөр сэгнээ. Орон бүхэнэй, социалис хани нэгэдэлтэ бүхы гүрэнүүдэй социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхахын тула шиидхэхы удха шанартай политическэ, экономическа, эрдэм, техникын ба үзэл сурталай асуудалнуудаар социалис хани харилсаата оронуудай хамтын ажал ябуулгые саашадань нарижуулан hайжаруулгада шэнэ түлхисэ үгэхэ байна. гэжэ тэмдэглээ.

Мүнөө үеын уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгын үедэ ниитэ нэгэн hанал бодолтой байhыень Москвагай уулзалга баталба гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум мэдүүлнэ.

Аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй саг үргэлжын уулзалганууд шухала удха шанартай байна гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум зааба. М. С. Горбачевтой уулзаhан тухай Г. Гусагай мэдээсэлые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум шагнаа.

СЭВ-эй сессиин Бухарестдэ болоhон 42-дохи заседаниин дүнгүүдые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум, ЧССР-эй правительство мүн лэ hайшааба.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙҺОНИН

ШЭНЭ ЭРИЛТЭНҮҮДТЭЙ ЗОХИЛДУУЛАН...

Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи республиканска научно-методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэдэй эмхидхэһэн «түхэреэн столой» уулзалгада хүдөөгэй районуудһаа ерэһэн соёлшод хабаадаба. Соёлой-спортивна комплекснуудай хүдэлмэрилэгшэд, Зүүн Сибиринн соёлой институдай болон Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин багшанар мэргэжэлээ дээшэлүүлгын курсануудай шагнагшад, журналистнууд эндэ ерэһэн байна.

Республикын соёлой министрэй орлогшо А. М. Герштейн, профсоюзуудай соведэй таһагые даагша В. Г. Гаврилова, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь А. Л. Волков, республиканска научно-методическа түбэй директор С. Ф. Миронова болон бусад нүхэд «түхэреэн столой» дэргэдэхи хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

«Клубай эмхи зургаануудые болон спортивна түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые (1985 оной июнь) болон соёлой хүдэлмэридэ хабаатай парти болон правительствын бусад шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар Буряадай АССР-эй соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэри тухай асуудалаар РНМЦ-гэй директорэй орлогшо М. М. Банщиков оролто үгэ хэлээ. РНМЦ-гэй таһагые даагша Н. Г. Дансоронова клубай хүдэлмэриин түрүү онол арганууд тухай хөөрэжэ үгөө. Залуушуулай дунда һонирхолтой ажал ябуулха, тусхай клубуудые байгуулха, сүлөөтэй сагыень аша туһатайгаар үнгэргэхэ асуудалнууд тухай ВЛКСМ-эй обкомой секретарь А. Волков, «Современник» гэжэ залуушуулай түбые даагша В. Д. Седунова болон бусад соёлшод хөөрөө.

Уран һайханай болон техническэ талаар хүн зоной зохёохы бэлиг шадабаринне хүгжөөлгын гол шухала асуудалнуудтай эндэ суглараашад танилсаа.

Мүнөө үеын шэнэ эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, клубай хүдэлмэриие һайжаруулха зорилготойгоор соёлой гуламтануудые шэмэглэн гоёохо, арадуудай шэнэ ёһо гуримуудые сахиха, соёлой-спортивна комплекснуудые үргэдхэхэ, клубай хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ үүргые дээшэлүүлхэ тухай асуудалнууд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ.

Б. ДАРИЕВА.

ВЕТЕРАНАЙ ҮГЭ ХҮНДЭТЭЙ

Амаралтын үдэр Мухар-Шэбэрэй районой Һутайн дунда һургуулиин спортын зал соо ехэ хүлгөөтэй байба. Эндэ волейболоор районуудай ажахынууд хоорондын түрүү, һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэжэ, «Эрэм», «Одон», Суулгын совхозуудай, «Знамя Ленина» колхозой, 28-дахи ПМК-гай болон бусадшье физкультурын коллективүүд хабаадаа. Һутайн нютагай суута хүн, сэрэгшын Алдар Солын II ба I шатын орденуудтай Федор Панкратович Сластин мүрысөөнэй хүндэтэ судьягаар томилогдобо.

— Һургуулиимнай спортын зал Федор Панкратовичай гараар баригдаһан байха. Энэ хүн наһанайнгаа амаралтада гарахын урда тээ совхозой барилга эрхилэгшээр хүдэлһэн юм. Мүнөө Ф. П. Сластинай һургуулидамнай ерэжэ, мүрысөө үнгэргэжэ байхада ямар һайн бэ. Мүн Ф. П. Сластин һурагшадай дунда үнгэргэгдэдэг сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хододоо туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм, — гэжэ Һутайн дунда һургуулиин директор Б. Б. Бадмаев хөөрэнэ.

Мүрысөөнэй ахамад судья Б. Д. Дагбаев нааданай дүн соносхожо, 5-дахи ПМК-гай, «Знамя Ленина» колхозой, «Одон» совхозой команданууд эрхимээр наадаа гэжэ тэмдэглээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мүрысөөнэй хүндэтэ судья Ф. П. Сластин спортсменүүдтэй хөөрэлдэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордон соо республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга үнгэргэгдэбэ. Соёлой-спортивна комплексын хүдэлмэрилэгшэд заводойнгоо хүдэлмэришэдэй, мүн гэр бүлын дунда соёлой, сурталай, спортын ямар хүдэлмэри ябуулжа байдаг тухайгаа айлшадтаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, харуулжа үгэбэ.

— Манай ордонгой хүдэлмэриин хэмжээ ябуулгатай танилсахаяа заводой шефтээ абаһан Хурамхаанай районой, Хойто-Байгалай, Баргажанай, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Ахын, Сэлэнгын, Советскэ районуудай соёлшод ерээ, — гэжэ соёлой ордонгой директор, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Л. И. Яковлева хөөрэнэ.

Айлшадаа хүндэмүүшэ ёһоор угтажа абаһанай һүүлээр, соёлой хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэрээ уужам һаруул ордон соогуураа ябуулжа танилсуулба. Ордонгой хүдэлмэрилэгшэд Г. Г. Петрякова, О. Ю. Грязева гэгшэд соёлой гуламтада бии болгогдоһон уран һайханай бүлгэмүүдэй арад зоной дунда ябуулдаг, эмхидхэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Айлшад уран һайханай, спортын коллективүүдэй хэдэг, эмхидхэдэг хүдэлмэритэй танилсаһанай удаа ордоной ехэ зал соонь суглараба.

«Балта Хадуур хоёрой холбоон» гэһэн уряа доро тусхай үдэшэ үнгэргэгдэжэ, заводой хүтэлбэрилэгшэд айлшадтаа ордонойнгоо хэдэг хүдэлмэри болон хүдэлмэришэдэй яажа амардаг болоһон тухай хөөрэжэ үгэһэн, концерт наада эмхидхэһэн байна.

Т. БАДМАИН.

БАЯР ХҮРГЭНЭ

Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай библиотекые даагша Эльвира Николаевна Ходотович налархай һайхан зангаараа, хүн бүхэндэ адли тэгшээр хандадагаараа хүдэлмэрилэгшэдэй дура сэдьхэл үнинэй буляаһан гээшэ. Гуша гаран жэлдэ библиотекариин тушаалда хүдэлжэ ябахадаа, Эльвира Николаевна баян дүршэлтэй болоо. Тэрэ авиазаводой, ЛВРЗ-гэй, түмэр харгын Улаан-Үдын станциин дэргэдэхи хэлхеэ холбооной отделенинүүдтэ нүүдэл библиотекэ эмхидхэжэ, номуудые үргэнөөр тарааха, хүн бүхэнэй эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь ходоодоо шэнэ аргануудые бэдэржэ, хэрэглэжэ байдаг юм. Һонирхолтой выставкэнүүд, ном тухай хөөрэһэн аннотацинууд, уншагшадай конференцинүүд, литературна ба ямар нэгэн темэдэ зорюулагдаһан үдэшэнүүд.... Юрэдөө, библиотекариин ажалда үүсхэл, үргэн мэдэсэ хэрэгтэй.

Эльвира Николаевнатай хөөрэлдэхэдэ, өөр тухайгаа хэлэхэ дурагүй, харин ажалдань туһалдаг хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдые, профкомой гэшүүдые саг үргэлжэ магтажа һуудаг юм. Э. Н. Ходотович наһанайнгаа амаралтада үнинэй гараһаншье һаа, анханайхидал адли хүнгэн сарюун, хүдэлжэл ябадаг. Почтын, телефонно-телеграфай станциин, хэлхеэ холбооной электро-техническэ узелэй, автобазын хүдэлмэрилэгшэдтэ шэнэ номуудые дурадхажа байдаг. Эльвира Николаевна байгаали хамгаалгын эхин эмхиин түрүүлэгшээр хэдэн жэлдэ удаа дараалан һунгагдаһан юм. Мүнөө тэрэ ажалшадай дунда горитойхон хүдэлмэри ябуулна. Хэлхеэ холбоонойхид тэрэниие манай хүндэтэ библиотекарь гэжэ урин дулаахананаар нэрлэдэг юм.

Б. СОТНИЧ.

150 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Усть-Ордагай Буряадай автономито округой Алайрай дунда һургуулиин байгуулагдаһаар 150 жэлэй ой гүйсэбэ. Тус һургуулида олон ондоо жэлдэ хүдэлһэн багшанар, һураһан һурагшад болон мүнөө үеын багшанар, һурагшад эрдэмэй түрэл гуламтынгаа ойе баяр баясхалангай оршондо тэмдэглээ.

Өөһэдынгөө һурагшадаар ямаршье һургуулида омогорходог гээшэ ааб даа. 57 хүн эрдэмэй докторой болон кандидадай нэрэ зэргэнүүдтэй, хоёр хүн генерал болотороо ургаа. Тэдэнэй нэгэн техническэ эрдэмэй доктор А. С. Шаракшанэ СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртөө. СССР-эй арадай артистка М. Н. Степанова, РСФСР-эй арадай артистнууд Б. Н. Вампилов, П. Н. Николаев, Ф. С. Сахиров эндэ далижан гараһан байна. Энэ һургуули дүүргэгшэд гансал артистнууд, сэрэгэй алба хаагшад болоогүй, харин элдэб олон мэргэжэлдэ һуража, Эхэ һайхан оронойнгоо арадай ажахын олон ондоо һалбаринуудта амжалтатайгаар хүдэлнэ, эрхим һайнаар ажаллагшадынь орден, медальнуудта хүртэнхэй.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй 30 гаран онуудта Алайр нютагта эмшэн болоко ерэһэн Федор Дамбуевич Хуриганов түрүүшын багша болоо. Тэрэ өөрөө ород хэлэндэ һураад, лата болон монгол бэшэгүүдтэ һураһан байгаа. Үнгын голдо түрэһэн Яков Алексеевич Болдонов Алайрай хоёрдохи багша болоо. Удаань бүлэг бэрхэ багшанар хүдэлжэ, нютагайнгаа хүн зониие гэгээрүүлхэ талаар ехэ хубитаяа оруулһан юм. Граждан дайнай, хамтын ажахынуудые эмхидхэлгын үедэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай дүлэтэ байлдаануудта, мүн мүнөөшье тус һургуулида һуража гарагшад ехэ аша габьяа харуулһан, түрэл нютагайнгаа нэрэ дээрэ үргэн ябаһан байгаа, байнашье.

Т. МИХАЙЛОВА.

АХА НҮХЭДӨӨ БАЯСУУЛБА

Бүргын клуб соо нютагай ажалшад олоороо сугларжа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ баатаршалга харуулһан нютагайнгаа хүбүүдые баяр ёһололой оршон байдалда хүндэлбэ. Фашис Германиие бута сохилсоһон эрэлхэг зоригтой дайнай болон ажалай ветерануудта Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын I шатын орденууд суглараашадай нэрьемэ альга ташалган доро барюулагдаа.

Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Цыбикжап Тугутович Дымбрылов, Даши Цыренович Цыренов, Бато Заятуевич Дымпилов гэгшэд болоно. Мүн олон үхибүүдые хүмүүжүүлһэн эхэнэрнүүдтэ грамота, медальнууд барюулагдаа.

Хамниин дунда һургуулиин һурагшад, Бүргын хүүгэдэй саадай үхибүүд найнай, ажалай ветерануудай хүндэлэлдэ концерт табижа, аха нүхэдөө баясуулһан байна.

С. ЦЫБЕНОВ.

Захааминай район.

АНХАРАЛ ТАТАНА

Һургуулиин музейнүүдэй үдэрнүүд хадаа үхибүүдэй дунда соггой хүхюун, тэниглэн зохид амаралтын нэгэ зүйл болоно үгэнэ. Тиихэтэй хамта үхибүүд эндэһээ шэнэ олон юумэ мэдэжэ, абаха аргатай болоно гээшэ. Һонирхолтой энэ хэмжээ ябуулга хайшан гэжэ үнгэргэгдэхэ, бэелүүлэгдэхэ ёһотойб?

Мүнөө этнографическа музейн хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө һанамжа дурадхаба. Энэнь юун бэ гэхэдэ, тэдэнэр субботын болон воскресениин үдэрнүүдтэ «Арадай наадануд ба һонирхолтой зүйлнүүд» гэһэн гаршагтай тематическа экскурси болоно. Һүүлэй үедэ хотын һургуулинуудай һурагшад тус музейдэ ерэжэ суббото, воскресениин үдэрнүүдые хүхюунээр үнгэргэдэг болобо.

Д. НИКОЛАЕВ.

ТҮРҮҮШЫН АМЖАЛТА, ГОЛХОРОЛ

Загарай тосхоной библиотекын уншалгын зал соо эрэшүүлэй дунда шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө наадан эхилбэ. 53-дахиаа үнгэргэгдэжэ байгаа наадан-да республикын эрхимэй эрхим гэгдэһэн 16 шатаршан хабаадана. Эдэнэр ехэ нааданай эхилхын урда тээ хахад финалай гурбан наадан, районуудай дунда, мүн Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ үнгэргэжэ, эрхим шатаршадые тодоруулһан байгаа.

Түрүүшын наадан. Хэдэн часай туршада үргэлжэлһэн нааданай дүн гаргахада иимэ: Багшанарай институдай хари хэлэнэй факультедэй студент Тимур Иванов Кичерын соёлой-спортивна комплексын инструктор Александр Сеневтэй наадаба. Залуу шатаршан Иванов нааданай тэн багһаа ёһотой гэгшын шанга добтолго эмхидхэжэ, нүгөөдэез яһала мэгдэхээбэ. Тиигэжэ һайн байдалтай болоод ябаһан Ивановой урдаһаа нүгөөдэнь хамгаалга хэжэ ороходоо, нэгэ ябадалаа хэдэн удаа дабтажа, уулзалгаяа тэнсэлгээр дүүргэбэ. Нүгөөдэ хюлгэ дээрэ баһал шанга тулалдаан болоо. Эндэ Холбоолжоной уурхайн горно мастер Анатолий Рушаков «Баргажанай үнэн» газетын харюусалгата секретарь Николай Галдановтай наадаа. Николай Галданов нааданай эхиндэ болгоомторгүй ябадал хэжэ, нэгэ хүбүүгээ алдаха баатай болобо. Саашадаа алдаһан хүбүүгээ бусааха арга бэдэрхэ баатай болобо. Тэрэ эндэ хоёр хүбүүгээр мориёо андалдажархёо.

«Бурятколхозпроект» институдай инженер Валерий Цыреннимаев ЛВРЗ-гэй тоо бүридхэлэй түбэй инженер Игорь Брылевтой тулалдаба. Нааданай һүүл тээ эдэ хоёр нэжээд бэрсэ, тэмээн, моритой үлэһэн байба. Цыреннимаев эндэ буруу ябадалнуудые хэжэ, нүгөөдынгөө байдалые һайжаруулаа. Эдэнэрэй наадан хойшолуулагданхай. Шэнэ Бэрээнэй хамһабариин һургуулиин хүдэлмэрилэгшэ Василий Эйдис ЛВРЗ-гэй инженер Павел Кликуновтой наадаһан байгаа. Эндэ дүршэлөөр баян Кликунов нүхэрөө торгоонгүй шүүжэ, шухала очкотой болоо. Мүн Владимир Агафонов Виктор Назимовые, республикын чемпион Илья Елсуков Василий Токуреновые шүүһэн байна. Шатаршад Анатолий Митупов Базаржаб Сампилов хоёр тэнсээ. Энэ үдэр Баир Митыпов Анатолий Раднаев хоёр наадаагүй. Шалтагааниинь гэхэдэ, Митыпов үбшэлөө.

Удаадахи уулзалганууд ЛВРЗ-гэй партийна кабинет соо үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

Л. ГАРМАЕВА,
РСФСР-эй судья.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Ноябриин 23-наа 30 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45 —Ритмическэ гимнастика. 10.15 —«Эрдэм ухаан ба техникэ». 10.25 —«Спортлотогой» тираж. 10.35 — «Будильник». 11.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.00—«Үглөөнэй почто». 12.30 —«Аяншалагшадай клуб». 13.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.00 —«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.00 — Элүүр энхэ байлга. 15.45 — «Союзмультфильмын 50 жэл». Түгэсхэлэй дамжуулга. 17.05 — Концерт. 18.10 — Циркын шэнжэлэл. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — УССР-эй арадай артистка, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Л. Забелястэ дуулаха. 20.20 — «Михайло Ломоносов» — 9 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи фильм. 22.00—Время. 22.35 — Театр ба литература тухай хөөрөөн. 24.00—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Зарядкада зогсогты!». 9.20 — Арадай хатарай «Бахор» ансамблиин концерт. 9.45 — «Ород хэлэн». 10.15 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо». (Москва) — «Арарат». 11.05—Духовой оркестр наадаха. 11.30—«Объектив». 12.25 —«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 12.55 —«Чудак из 5 «б» — үхибүүдтэ фильм. 14.20 — Үгэ буляалдаанай клуб. 15.20 — «Спорт ба хүн». Игорь Паклин. 15.50 —Баримтата фильм. 16.10 —«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 17.10 — «Рожденная революцией» —10 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. «Нападение». 18.25 —Дэлхэйн хүгжэмтэ соёлой жасаһаа»— А. Скрябин. Фортепианна зохёолнууд. 19.20 — Баримтата фильм. 19.40 — Соносхол. 19.45 — Баримтата фильм. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — Патриотическа дуунай бүхэроссин X конкурсын түгэсхэлэй концерт. 22.00—Время». 22.35— «Дядюшкин сон» —уран һайханай фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.50— Футболой шэнжэлэл. 10.20 — «Михайло Ломоносов» —1дэхи, 2-дохи сери. 3-дахи фильм. 13.10 — Шэнэ һонин. (13.15 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—«Хуули мэдэхэ гуш?». 16.30—«Москвагай намар»—гэһэн фестивалиие нээлгэ. 18.20 —«Спорт ба хүн». Игорь Паклин. **Улаан-Үдэ.** 18.50 — «Хүдөөгэй хүнүүд, хэрэгүүдынь». (буряадаар). 19.05—«Байгал» **Москва.** 19.35—Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хурдадхалга». Новополоцкын үйлэдбэриин «Полимер» нэгэдэлэй дүй дүршэл. 20.30 —Баримтата фильм. 20.20 — «Михайло Ломоносов» — 3-дахи фильм. 2-дохи сери. 22.00— Время. 22.35—«Ехэшүүлдэ шалгалта». 23.50—Футболой шэнжэлэл. 00.20—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 3-дахи класс. 9.55 —Эрдэм ухаанда хэрэглэгдэхэ приборнууд. 10.05—«Ород хэлэн». 10.55 — Баримтата фильм. 11.05 —СПТУ-гай һурагшадта. Н. А. Некрасовай шүлэгүүд. 11.35, 12.35 — Ботаника. 6-дахи класс. 11.55— «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 12.25—Түймэрэй аюулгүйе сахиха тухай. 12.55—Хуби заяан ба рольнууд. 14.05—«Багшада— хүгжэмэй хэшээл». 15.05 —Баримтата фильм. 15.20— Н. Д. Телешев. «Үеынь хүн байха азатай байгааб...». 16.05 — Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 17.40 — Уран зурагай искусствын шэнэ альбомууд. 18:10 — «Республикын габшагай барилганууд». Түгнын нүүрһэнэй уурхай. **Москва.** 18.50 —Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг. **Улаан-Үдэ.** 19.35 —«Сүлөөтэй саг». 20.05 — Соносхолнууд. 20.15—Баримтата фильм. 20.45 —Мультфильм. **Москва.** 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Элүүр энхэ байлга». 22.00—Время. 22.35 —Уран зохёолой альманах.

ВТОРНИК, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45 —«Михайло Ломоносов» — 3-дахи фильм. 2-дохи, 3-дахи, сери. 12.25—Шэнэ һонин (12.30 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильмүүд. 16.40—«Түүхын һургаал». 17.30 «Дубровский» — уран һайханай фильм. **Улаан-Үдэ.** 18.45 — Киножурнал. 18.55 —«Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». **Москва.** 19.45 —«Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00—Мультфильм. 20.10 —«Байгал». **Москва.** 20.35—«Михайло Ломоносов — 3-дахи фильм. 3-дахи сери. 22.00— Время. 22.40 — «Ехэшүүлдэ шалгалта». 23.35—«Край зовут Узбекистан» —баримтата фильм. 23.45 —«Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 —Физикэ. 7-дохи класс. 10.10—Француз хэлэн. 11.00 —А. П. Чехов. «Вишневый сад». 11.30 —Түймэрэй аюулгүйе сахиха тухай. 11.40, 12.40—Географи. 6-дахи класс. 12.10 —«Шатарай һургуули». 13.10—14.10—Физикэ. 10-дахи класс. 13.40 — Түүхэ. 7-дохи класс. 14.40—«Ехэшүүлдэ шалгалта». 15.55—Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 17.45 — «ВЛКСМ-эй XX съездые угтуулан» «ВЛКСМ-эй XX съездые угтуулан». Хурдадхалга —залуушуулай хэрэг». **Москва.** 18.45 —«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». **Улаан-Үдэ.** 19.45—Киноочерк. **Москва.** 20.00 —«Архи уухагүй ябадалые ажабайдалай ёһо гурим болгохо». Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр. **Улаан-Үдэ.** 20.35 — Шэнэ һонин (буряадаар). 20.50 — Соносхолнууд. **Москва.** 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — Баримтата фильм. 21.30—«Хүгжэмтэ киоск». 22.00—Время. 22.40— «Пока не женат» —уран һайханай фильм. (Монгол). 23.45 —Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Рига).

СРЕДА, 26.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.50 — «Михайло Ломоносов» —3-дахи фильм. 3-дахи сери. 11.40—«Аяншалагшадай клуб». 12.10 — Шэнэ һонин. (12.15 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50 — «Хүн ба байгаали». 16.30 — «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 17.00 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.30 — Баримтата фильм. 17.45 — һурагшадта уран зохёолой викторина. 19.10 — Монголой искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 — «Байгал». **Москва.** 20.25 — Камерна оркестр наадаха. 20.00—Время. 22.30— Концерт. 23.05—«Дэлхэй ба залуушуул». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Футбол. УЕФА-гай кубок. «Спартак» (Москва) — «ФК Тироль» (Австри).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Обществоведени. 10-дахи класс. 10.05, 14.30 — Немец хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Астрономи. 11.35, 13.35 —Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 12.05 — «Суббото — түрэлхидэй үдэр». 13.05 — Хүгжэм. 1-дэхи класс. 13.35 — «Ехэшүүлдэ шалгалта». 15.00 — Баримтата фильм. 15.10 — «Харата тулалдаанда илажа гараха». 15.55 — Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 18.30 — «СПТУ: анхарха зүйлнүүд». 19.00 — Соносхолнууд. 19.15 — «Социалис оронууд». МНР (буряадаар). 19.30 — «Барилгашан». **Москва.** 20.00 — Баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 20.25 — Баримтата фильм. **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Зенит» — «Динамо» (Киев). 22.00 — Время. 22.30 — «Парашютисты»—уран һайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ. 27.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.50 — Баримтата фильм. 10.10 — Концерт. 10.40 — «Ан амитадай аймагта». 11.40 — Шэнэ һонин (11.45 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.30 —«Шатарай һургуули». 17.00 — Ф. Шопенэй зохёолнууд. 17.30 — «...16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 18.15 — «Раджастанай дуу, хатар». **Улаан-Үдэ.** 18.45 — Киножурнал. 18.55 — Буряадай АССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездын хүдэлмэриин дүнгүүд тушаа. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 —«Байгал». **Москва.** 20.30 — «Пробуждение» — уран һайханай фильм. (Инди). 22.00 — Время. 22.40 — Тележурнал. 23.10 — «Белорус зурагууд». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35. 10.35 —Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55 — Техникын һонин. 10.05, 14.05 — Испан хэлэн. 10.55 — Баримтата фильм. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.35 — Н. А. Некрасовай шүлэгүүд. 12.05 — Баримтата фильм. 13.05 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 13.35 — Эртэ урданай Индиин соёл болбосорол. 14.35 — «Вас ожидает гражданка Никонорова»—уран һайханай фильм. 15.55 — Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 18.05 —«Һургуулиин реформын замаар». **Москва.** 18.45 — Тбилиси хотын Заводско районой болон Сухуми хотын арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэрээ шэнэдхэн хубилгажа байһан тухай. 19.15 — «Манай саад». **Улаан-Үдэ.** 19.45 — Киножурнал. **Москва.** 20.00 — Р. Газизов. Минии аялга. **Улаан-Үдэ.** 20.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 20.45 — Соносхолнууд. **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Совет дуунай концерт. 21.45 — «Элүүр энхэ байха дуратай һаа». 22.00 — Время. 22.40 — Баримтата фильм. 23.35 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Крылья Советов» — «Спартак».

ПЯТНИЦА, 28.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.50— «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 10.20 — СССР-эй арадай артист А. Соловьяненко дууллаха. 10.50 — «Дэлхэй ба залуушуул». 11.25 — Шэнэ һонин (11.30 хүрэтэр). 15.30 — —Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.40—«Ород хэлэн». 17.10—Баримтата фильм. 17.45 — Фильм-концерт. 18.15—«Черный ход» — баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 18.45—Шэнэ һонин (буряадаар). 19.00—Комсомолой ажал хэрэгүүд. **Москва.** 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 —«Байгал»—мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.25—«Шанарай асуудал». Мытиши хотын «Стройпластмасс» заводой жэшээ дээрэ. 20.55—ЮНЕСКО-гой 40 жэлэй ойдо зорюулагдана. Дэлхэйн баледэй бэлигтэй бэрхэ артистнуудай концерт. 22.00 —Время. 22.40—Концертын үргэлжэлэл. 23.50—Баримтата фильм. 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Хүгжэм. 3-дахи класс. 10.05, 14.30—Англи хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Юрэнхы биологи. 11.35, 12.35—Географи. 5-дахи класс. 12.05—Эжын һургуули. 13.05—«XVIII зуун жэлэй ородой искусство». 13.35—Берлинэй (Постдамай) конференци тухай. 15.00—Баримтата фильм. 15.15 — Фридрих Энгельс. Ажаябадалайнь хуудаһанууд. 16.00—Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 17.35—«Социалис оронууд». СФРЮ. 17.55—Поэт Дондок Улзытуев. Түрэһөөр 50 наһанайнь ойдо (буряадаар). **Москва.** 18.45—«Ородой музей». 19.15—«Хани харилсаан». **Улаан-Үдэ.** 19.45—Киноочерк. **Москва.** 20.00—«Бүхы хүнүүд циркдэ дуратай». **Улаан-Үдэ.** 20.25 —«Танай бэшэгүүдээр». **Москва.** 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—«Харгын аюулгүй байдалые сахиха». 21.20—«Хайшан гэжэ гэр заһабарилхаб?». 21.50—Баримтата фильм. 22.00—Время. 22.40— «Временная работа»—кинокомеди (Югослави).

СУББОТО, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.50— «АБВГДейка». 10.20—Хара далай шадарай антична хотонууд. 10.50—«Бултанда ба хүн бүхэндэ». 11.20—«Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ». 11.50—Югославитай уулзалга. 12.50—Харьков хотын предприятинуудай жэшээ дээрэ хоёр халаанай хүдэлмэриин социальна асуудалнууд тухай. 13.50—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 14.05—«Волочаевские дни» — уран һайханай фильм. 16.00— «Суббото—түрэлхидэй үдэр». 17.30—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 18.30—Театральна шэнжэлэл. 19.45—Мультфильм. 20.00—«Ягуар»—1936» —уран һайханай фильм. (Польшо). 20.50—«Хүгжэмтэ ринг». Композитор А. Морозов болон «Форум» бүлэг. 22.00— Время. 22.30—«Хаана, хэзээ, юун болооб?»—телевикторина. 24.00—Баримтата фильм. 00.20 —Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Киев).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.25—Ритмическэ гимнастика. 10.10—«Үглөөнэй почто». 10.40—«Право решать»— уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 12.50—М. П. Мусоргский. 13.35—Армениин телевидениин программа. 14.55 —Москва. Консерваториин Ехэ зал. 16.45—Спортивна программа. 17.25—Концерт. **Улаан-Үдэ.** 18.40—«Горн» программа. 19.15 —«Дүлэн». 19.50—«Гайхалтай һонин юумэн». **Москва.** 20.40— Баримтата фильм. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—Арадай аялга дуунууд. 21.30—Калужска областиин Козельск хотын жэшээ дээрэ хүн зоной амаралтые һайжаруулгада партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй үүргэ. 22.00—Время. 22.30—Совет дуунай «Москвагай намар» фестивалиин концерт.

ВОСКРЕСЕНИ, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45— Ритмическэ гимнастика. 10.15 —Баримтата фильм. 10.25— «Спортлотогой» тираж. 10.35— «Будильник». 11.05—«Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.05— «Үглөөнэй почто». 12.35—«Аяншалагшадай клуб». 13.35— «Хүгжэмтэ киоск». 14.05—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.05 —«Элүүр энхэ байлга». 15.50— «Ералаш». 16.00—СССР-эй АПН-эй гэшүүн-корреспондент, психологиин эрдэмэй доктор Ш. А. Аманашвилитай уулзалга. 15.35—Мультфильмнүүд. 19.00—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45—Үһан дээрэ бүмбэгөөр наадалгаар Европын чемпионуудай кубок. «Динамо» (Москва)—«Шпандау-04» (Баруун Берлин). 20.05—Концерт. 20.30—Кинопанорама. 22.00— Время. 22.35—«Наада, гармонь». 24.00—«Телевизор харагшадай анхаралда». 00.30— Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Зарядкада зогсогты!». 9.20—Киножурнал. 9.30—«Эжын һургуули»: 10.00 —Концерт. 10.35—«Ород хэлэн». 11.05—Прокопьевск хотын арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 11.30—Таджигай телевидениин программа. 12.30—Дэлхэйн хүгжэмтэ соёлой жасаһаа. Н. А. Скрябин. 13.20—«Дэлхэй ба залуушуул». 13.55—«Манай корреспондетнүүд хөөрэнэ». 14.25— «Рожденная революцией» — 10-серитэй уран һайханай фильм. «В огне». 3-дахи фильм. 15.45—Баримтата фильм. 16.05—«Москвагай намар» фестивалиин концерт. 16.50—Мультфильм. 17.05— «Волшебный стрелок». Дрезденэй «Земперопера» театрай зүжэг. 20.00—«Ан амитадай аймагта». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.20— Баскетболоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. «Строитель» —«Жальгирис». 22.00—Время. 22.35—«Лично известен»—уран һайханай фильм.

ЗҮЖЭГҮҮДЭЭ СЪЕЗДДЭ ЗОРЮУЛАА

Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съезддэ зорюулагдаһан зүжэгүүдэй арбан хоног Гүрэнэй ород драматическа театрта мүнөөдэр дүүрэхэнь. Репертуарайнгаа эрхим зүжэгүүдые тус театр харагшадтаа дурадхаһан байна. Жэшээлхэдэ, Н. Погодиной «Кремлиин курантнууд», С. Лобозеровой «Хүршэлэн ажаһуунабди», А. Заридзиин «Хуулиин наһа гүйсэгшэд», Эдуардо де Филиппогой «Филумена Мартурано», И. Серков А. Кучеров хоёрой «Эхэнэрнүүд» гэһэн зүжэгүүд харуулагдаба. Улаан-Үдэ хотын харагшадһаа гадна соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездын делегадууд, тиихэдэ республикын ниислэл хотодо дүтэ оршодог һуурин тосхонуудта ажаһуугшад эдэ зүжэгүүдые хараһан байна.

Декабрь һарада тус театрта премьерэ болохоор хүлеэгдэнэ. Уран зохёолшо Б. Васильевай «Завтра была война» гэһэн пьесээр шэнэ зүжэг дурадхагдахань.

Манай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Подрядна гурим фермэ дээрэ»— түрүү бэшэг. «Буряадай соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съезд» — мэдээсэл. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө. «Жэлэй түгэсхэлдэ габшагай эршэ» — материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Хурдадхалгын замууд: ажалай бүтээсэ ба салин хүлһэн. «Шухала шалгалта хүлеэнэ»—А. Калиберовай статья. Соведүүдэй ажабайдал. «Депутадай тоосоон»—Н. Угрюмовай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съезд. «Соведүүдые бузарлалга яагаад хэгдэнэб?» — американ теле-харагшын һуурнһаа хэгдэһэн репортаж (Александр Лютый).

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Хүгжэм шэнжэлэгшэ композиторнуудта. «Зохёохы амжалтануудые хүсэнэб!». «Уран зураашын мастерскойдо»—Ц. Цыренжаповай фото-мэдээсэл.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие—2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00765. Заказ № 270. Индекс 04609